

Bijlage 2: individuele voorstellen

1.	Omgevingswet	2
2.	Wonen	4
3.	De Kracht van Salland	6
4.	Verkeersagenda en problematiek stations	8
5.	N35	10
6.	Verkabeling hoogspanningslijnen	12
7.	Borgen veiligheid en voorkomen kapitaalvernietiging openbare ruimte	14
8.	Ontwikkelen vervangingsstrategie en meerjaren investeringsprogramma openbare ruimte	16
9.	Verbeteren dienstverlening beheer openbare ruimte	18
10.	Human Capital Agenda	20
11.	Transformatie sociaal domein	22
12.	Herijking subsidiebeleid	24
13.	Dienstverlening sociaal domein	26
14.	Duurzaamheid	28
15.	Verduurzaming gemeentelijke gebouwen	30
16.	Klimaatadaptatie	33
17.	Asbest	34
18.	Economische agenda en circulair	36
19.	Promotie en marketing	38
20.	Ruimtelijke aanpak Centrum Raalte (Ruimtelijk Kwaliteitsplan)	40
21.	Economische aanpak Centrum Raalte/Stadsarrangement en Centrum Heino/Retail Deal	42
22.	Regio Zwolle	44
23.	Evenementenbeleid	46
24.	Sport	48
25.	Sporthal Hoogerheyne	52
26.	Onderwijshuisvestingsplan	54
27.	Cultuur	56
28.	Integrale Veiligheidsstrategie 2019 – 2022	59
29.	Handhaving	61
30.	Bestuurlijke vernieuwing	63
31.	Dienstverlening Publiek	65
32.	Huisvesting	65
33.	Digitale transitie	69

1. Omgevingswet

Ambitie

We bereiden ons als gemeente Raalte voor op de nieuwe Omgevingswet. De invoeringsdatum van de omgevingswet is 1 januari 2021; de einddatum van de 'transitie' Omgevingswet is 2029.

De gemeente Raalte grijpt de implementatie van de Omgevingswet aan om nieuwe manieren van werken te ontwikkelen én om op een vernieuwende manier beleidsinstrumenten tot stand te brengen. Dit in contact, dialoog en samenwerking met de samenleving. Faciliterend daaraan is het digitaal stelsel dat landelijk wordt geïnitieerd en onderdeel is van de invoering van de nieuwe Omgevingswet.

Doelen

- 1 De overgang naar de Omgevingswet in Raalte soepel laten verlopen;
- 2 De transitie naar de Omgevingswet aangrijpen om met de samenleving nieuwe werkwijzen te verkennen en de kansen te benutten die het oplevert;
- 3 De ambtenaren, bestuursleden en raadsleden voorbereiden op de implementatie;
- 4 Externe partners (denk aan inwoners, doelgroepen, initiatiefnemers, ketenpartners) betrekken bij de overgang naar de Omgevingswet door ze mee te nemen in de voorbereiding;
- 5 De opgave die er ligt als het gaat om de transitie van ons buitengebied, is één van de kernopgaven die in een participatief met de samenleving verder wordt uitgewerkt.

Gemeentelijke rol

Het is een wettelijke verplichting om de nieuwe Omgevingswet in te voeren in de gemeente. Concreet houdt dit in dat de beleidsinstrumenten gereed zijn, ICT beschikbaar is, werkprocessen zijn ingericht en dat mensen de kennis en vaardigheden hebben die nodig zijn. Daarnaast hebben betrokken partijen samen voldoende stappen gezet in integraal denken & samen vorm geven aan de leefomgeving. Met het neerzetten van het programma Omgevingswet wil de gemeente een proactieve rol hebben in de implementatie van de omgevingswet, zodat zowel de samenleving wordt meegenomen in de intentie van de omgevingswet en dat de kansen die de omgevingswet oplevert worden benut.

Acties 2020

- 1 Het beleidsinstrument 'Omgevingsvisie' afronden.
- 2 Vanuit de 'Omgevingsvisie' wordt een impactanalyse uitgevoerd.
- 3 De aansluiting op het Digitaal Stelsel (dat landelijk wordt ontwikkeld) voorbereiden.
- 4 Afspraken maken met de ketenpartners over de wijze van samenwerken.

Kans op cofinanciering

n.v.t.

Wat gebeurt er als we dit niet doen?

Zonder een implementatie programma, worden de wezenlijke onderdelen van de intentie van de Omgevingswet niet verankerd in onze manier van werken en denken.

Investeringsen				
Bedragen x € 1.000	2020	2021	2022	2023
Incidenteel		250	200	150

In de begroting 2019 is voor de jaren 2019 en 2020 jaarlijks € 315.000 beschikbaar gesteld. In bovenstaande schatting is de implementatie van het digitale stelsel nog niet voorzien. De kosten daarvan worden in een volgende kadernota ingeschat.

2. Wonen

Ambitie

Het is goed wonen in de gemeente Raalte waarbij wij gaan voor aantrekkelijke en leefbare (winkel)centra in alle kernen. In alle kernen moet woningbouw mogelijk zijn. We stemmen woningbouw af op de vraag, waarbij de meeste aandacht uitgaat naar starters en senioren.

Doelen

1. De nieuwbouwmogelijkheden die we nog hebben zetten we in voor het behouden en versterken van de woonkwaliteit in de kernen van onze gemeente. Waarbij de match tussen vraag en aanbod (nu en in de toekomst) leidend is.
2. We zorgen ervoor dat er in alle kernen voldoende betaalbare huur- en koopwoningen zijn voor de verschillende doelgroepen.
3. We verduurzamen onze wijken en houden de bestaande woningen en woonomgeving aantrekkelijk.
4. We staan een “inclusief” woonbeleid voor; waaronder we verstaan dat het goed wonen is in Raalte voor alle doelgroepen, dus ook voor de doelgroepen die extra zorg behoeven en langer zelfstandig thuis blijven wonen.

Gemeentelijke rol

Maatschappelijke rol voor goede huisvesting voor onze inwoners en aantrekkelijk blijven als woongemeente

Acties 2020

1. De juiste woningen op de juiste locaties toevoegen waarbij in alle kernen ruimte blijft voor woningbouw. Uitvoering middels nieuwe woningbouwlocaties in Heino, Luttenberg, Laag Zuthem en Lierderholthuis. Bestaande locaties worden gefaseerd uitgeven, afgestemd op de vraag. Ook faciliteren we particuliere initiatieven op basis van de uitgangspunten zoals omschreven in de woonvisie
2. In 2020 vaststellen van een nieuwe woonvisie
3. Uitvoering geven aan het actieplan langer zelfstandig thuis
4. Uitvoering geven aan de prestatieafspraken met SallandWonen en de huurdersorganisaties
5. Integrale wijkaanpak. In de pilot Westdorp komen groot onderhoud door SallandWonen, aandacht voor levensloopbestendigheid van de woningen en woonomgeving, klimaatadaptatie en verkenning van de mogelijkheden voor een collectieve energievoorziening bij elkaar. Maar ook bij projecten andere infrastructurele projecten wordt integraal gekeken. Hoewel de rioleringsopgave en/of verkeersveiligheid vaak de aanleiding is, worden bij de uitwerking nadrukkelijk acties ondernomen voor de levensloopbestendigheid van een gebied. Alles met het gebruik en de gebruiker centraal.

Kans op cofinanciering

Op projectniveau zullen altijd de kansen voor co-financiering worden onderzocht

Wat gebeurt er als we dit niet doen?

Investeren in goed wonen is nodig om onze inwoners te behouden

Investeringsen				
Bedragen x € 1.000	2020	2021	2022	2023
Structureel				
Beschikbare dekking structureel				
Incidenteel				
Beschikbare dekking incidenteel				

3. De Kracht van Salland

Ambitie

Met het programma de Kracht van Salland investeren wij in een Vitaal platteland door het ondersteunen van initiatiefnemers in de gemeente Raalte (en ook op Salland niveau) in de ontwikkeling van activiteiten en opzet van projecten ter versterking van het platteland die een bijdrage leveren aan een duurzame samenleving (People, Planet en Profit). Activiteiten die we in dit programma uitvoeren zijn o.a. bijeenkomsten zoals de Sallandcafés en cofinanciering van grote en kleine projecten zoals Doorpakken Salland, Salland Boert en Eet Bewust, Duurzaam Zwembad Heeten, Wonen bij de buren Mariaoord, Handleiding Bongersds en bijdragen in projecten voor ontwikkeling, beheer en onderhoud van het landschap. Dit programma levert een bijdrage in de omgevingsvisie kernopgave transitie buitengebied: Hoe geven we vorm en invulling aan de ontwikkelingen in het Buitengebied, zodat het een prettige plek blijft om te wonen, werken en recreëren?

Doelen

- Het doel is om door verbinding, netwerkorganisatie en ondersteuning concrete activiteiten en projecten van en met de samenleving uit te voeren.
- Extra middelen van andere overheden en fondsen aan te trekken voor deze activiteiten en projecten.

Gemeentelijke rol

De rol van de gemeente is gebaseerd op overheidsparticipatie. Het organiseren van het netwerk, het verbinden van initiatieven, ondersteuning in de ontwikkeling van activiteiten en projecten vanuit de samenleving. Dit gebeurt op ambtelijke en bestuurlijk niveau.

Acties 2020-2023

1. Blijven investeren in projecten ten behoeve van een vitaal platteland
2. Blijvende ondersteuning verlenen aan initiatiefnemers en partners in de ontwikkeling van een vitaal platteland.
3. Zorgen voor verbinding en netwerk op het platteland van Salland
4. Starten van ontwikkeling van een nieuw programma De Kracht van Salland voor de volgende Leaderperiode en verkenning vanuit andere Europese programma's (EFRO) of middelen vrij gemaakt kunnen worden voor de Leaderwerkwijze.
5. Koppeling van visie en doelen van het programma aan de te ontwikkelen omgevingsvisie.

Kans op cofinanciering

Zoals het er nu voorstaat is eind 2019 de reserve De Kracht van Salland uitgeput. Een investering van €1 van de gemeente leidt in dit programma gemiddeld tot een investering van € 8 in totaal door subsidies, bijdragen fondsen en eigen investering van initiatiefnemers in projecten. Dit betekent dat een investering door de gemeente van 3 x € 70.000 voor de periode 2020-2023 op het platteland leidt tot ca. €1.500.000,- investering in totaal.

Wat gebeurt er als we dit niet doen?

- Dan kunnen we geen cofinanciering leveren in aanstaande (Leader)projecten.

- Dan komen de activiteiten specifiek voor Raalte in het programma De Kracht van Salland stil te liggen.
(De activiteiten van de Leadergroep Salland zijn geborgd in een EU Leader project).

Investeringsen				
Bedragen x € 1.000	2020	2021	2022	2023
Structureel	-	0	0	0
Beschikbare dekking structureel	-	0	0	0
Incidenteel	70	70	70	(*)
Beschikbare dekking incidenteel		-	-	-

(*) We streven ernaar om ook voor de nieuwe programmaperiode Platteland van de EU weer Leadermiddelen voor Salland te verkrijgen. Hoe en hoeveel middelen nodig zijn voor cofinanciering van dat programma en wanneer deze beschikbaar komen is nog niet bekend. T.z.t. zal hiervoor een plan worden ingediend bij de Raad.

4. Verkeersagenda en problematiek stations

Ambitie

Het thema verkeersveiligheid leeft sterk bij onze inwoners. Het is onze ambitie om het aantal verkeersongevallen te verminderen en het verkeersveiligheidsgevoel van weggebruikers in de gemeente Raalte te vergroten.

Doelen

1. De locaties die door inwoners het meest genoemd zijn in de uitgevoerde enquête voor de verkeersagenda en de locaties met de meeste (kans op) ongevallen aanpakken in de periode vanaf 2020.
2. Adequaats inspelen op verkeersveiligheidsmeldingen uit de samenleving en wanneer nodig infrastructurele aanpassingen kunnen uitvoeren.
3. Het inzicht in het gebruik van ons wegennet vergroten.
4. Aanvullende verkeersveiligheidsmaatregelen meenemen in onderhoudsprojecten.
5. De aantrekkelijkheid van het trein- busvervoer op peil te houden en versterken door te faciliteren in voldoende autoparkeerplaatsen.

Gemeentelijke rol

Recent heeft het Rijk de ambitie uitgesproken om te streven naar nul verkeersslachtoffers in 2030. De gemeente is verantwoordelijk voor een verkeersveilige inrichting van het gemeentelijk wegennet. Verder is de gemeente samen met andere stakeholders verantwoordelijk voor een goede parkeervoorziening bij stations.

Acties 2020

1. Het uitvoeren van een aantal infrastructurele maatregelen die volgen uit de verkeersagenda. Uitvoering van maatregelen wordt afgestemd op de planning van bijvoorbeeld weg/rioleringsonderhoud.
2. Reguliere verkeersmeldingen die vanuit verkeersveiligheidsoogpunt vragen om infrastructurele aanpassingen adequaat afhandelen.
3. Het uitvoeren van verkeersonderzoek en monitoren verkeersstromen.
4. Voorbereiden van de aanleg van parkeerplaatsen bij de stations Raalte en Heino en mogelijk start van de uitvoering.

Kans op cofinanciering

Voor infrastructurele aanpassingen (zowel ingrepen aan/op de weg als uitbreiding van parkeerplaatsen) is kans op maximaal 50% cofinanciering van de provincie tot een maximum van circa €400.000 per jaar.

Wat gebeurt er als we dit niet doen?

1. De verwachtingen die gewekt zijn door het opstellen van de verkeersagenda d.m.v. een gemeentebrede peiling worden niet waar gemaakt.
2. De verkeersveiligheid blijft gelijk of neemt bij groei van de mobiliteit af.
3. Onbegrip en ontevredenheid bij de inwoners neemt toe omdat meldingen waarbij vanuit verkeersveiligheidsoogpunt een infrastructurele maatregel wenselijk is niet uitgevoerd kunnen worden.

4. Bij gebrek aan objectieve verkeersgegevens zijn vragen vanuit de samenleving en projecten lastig te beantwoorden. Daarnaast wordt het maken van strategische keuzes bemoeilijkt.
5. Kansen om de verkeerveiligheid te vergroten bij onderhoudsprojecten worden gemist. Besparingsmogelijkheden door werkzaamheden met elkaar te combineren komen te vervallen.
6. Het gebruik van de trein- en bus wordt ontmoedigd. Klachten van trein- en busreizigers, klachten uit de directe woonomgeving en BOA-inzet om parkeerexcessen te voorkomen zullen blijvend van aard zijn.
7. Cofinanciering vanuit de provincie wordt gemist.

Investerings (de kapitaallasten worden begroot in het jaar volgend op gereed komen van het kapitaalgoed)				
Bedragen x € 1.000	2020	2021	2022	2023
Structureel				
- Verkeersagenda / meldingen*	0	10,8	21,6	36
- Verkeersmaatregelen bij onderhoudswerk**	0	7,2	14,4	21,6
- Incidentele naar structurele extra inzet***	0	0	42	42
- Parkeren stations****	0	27	27	27
Eenmalig				
- Monitoren verkeersstromen en -ontwikkeling	25	25	25	25

* De investering is opgenomen op basis van kapitaallaasten (afschrijving en rente)
 Inschatting benodigd budget op grond van huidige kennis:
 Verkeersagenda/meldingen: €150.000 voor de jaren 2020 en 2021 en vanaf 2022 €200.000 per jaar. De investering wordt afgeschreven in 20 jaar. Voor de Verkeersagenda zijn reeds incidentele middelen beschikbaar gesteld voor de jaren 2020 en 2021 van € 52.000 per jaar.

** Verkeersmaatregelen bij onderhoudsinvesteringen (meekoppelkansen):
 €100.000,- per jaar met kapitaallast van € 7.200 per jaar. De investering wordt afgeschreven in 20 jaar.

*** Om de personele inzet voor uitvoering van de verkeersagenda structureel in te vullen is vanaf 2022 een bedrag van € 42.000 nodig (t/m 2021 incidenteel gedekt).

**** Op grond van de huidige kennis wordt ingeschat dat er een eenmalige investering nodig is van circa € 750.000,-. Zeer waarschijnlijk is de provincie bereid om 50% van deze kosten te dragen. Uitgaande dat de provincie 50% bijdraagt in de kosten bedragen de kapitaallasten € 27.000,- op basis van 20 jaar afschrijving.

5. N35

Ambitie

Met een opwaardering van de Rijksweg N35 naar een 2x2 100km/uur gebiedsontsluitingsweg, conform de Marsroute van de regio (gemeenten en provincie), zal de doorstroming, verkeersveiligheid en leefbaarheid op en rond de N35 verbeteren. De bereikbaarheid van Raalte neemt daardoor toe met een gunstig effect op de economische ontwikkeling van onze gemeente en het vestigingsklimaat voor ondernemers en inwoners.

Doelen

1. Korte termijn: Opwaardering van de N35 conform de Marsroute op het MIRT krijgen (MIRT: Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport van de Rijksoverheid).
2. Lange termijn: Realisatie opwaardering N35 naar een 2x2 100km/uur ontsluitingsweg conform de Marsroute.

Gemeentelijke rol

Om de opwaardering van de N35 gerealiseerd te krijgen is een stevige lobby richting provincie en Rijk noodzakelijk. Dit vraagt om een ambtelijke inzet, lobby activiteiten en waar nodig nadere onderzoeken over de effecten op ons grondgebied.

Acties 2020

- 1 Voortzetting gesprekken met provincie en Rijk, zowel ambtelijk als bestuurlijk
2. Lobby instrumenten inzetten, zoals flyers, filmpjes, samenwerking opzetten met het bedrijfsleven en overige partijen die belang hebben bij een betere bereikbaarheid via de N35.
3. Waar nodig onderzoeken uit laten voeren naar de effecten op onze gemeenten inclusief het onderliggend wegennet.

Kans op cofinanciering

Nee, wél gezamenlijk met de provincie en het bedrijfsleven de lobby richting het Rijk voeren.

Wat gebeurt er als we dit niet doen?

Het ministerie heeft een opwaardering van de N35 nog niet opgenomen op het MIRT. Dit is een absolute voorwaarde om financiën beschikbaar te krijgen voor uitbouw van deze Rijksweg.

Investerings				
Bedragen x € 1.000	2020	2021	2022	2023
Structureel				
Beschikbare dekking structureel				
Incidenteel	75			

Beschikbare dekking incidenteel	-			
---------------------------------	---	--	--	--

6. Verkabeling hoogspanningslijnen

Ambitie

De gemeente Raalte neemt het initiatief voor het ondergronds brengen (verkabelen) van het hoogspanningstracé binnen de bebouwde kom in de kern Raalte.

Doelen

1. Met het verkabelen van de hoogspanningslijnen wordt gehoor gegeven aan de maatschappelijke onrust die aanwezig is omtrent het wonen nabij hoogspanningslijnen in relatie tot gezondheidsrisico's.
2. Kansen voor een meer duurzame inrichting van het openbaar gebied en een impuls voor ruimtelijke en sociale kwaliteit benutten.

Gemeentelijke rol

De gemeente heeft een rol in het behouden en bevorderen van de leefbaarheid. De gemeente treedt in dit stadium op als aanjager in het overleg met de provincie en zal uiteindelijk de partij zijn die het verzoek tot verkabelen indient bij de netbeheerder (Tennet).

Acties 2020

In 2020 verdere voorbereiding voor het daadwerkelijk verkabelen (uitvoering 2021).

Kans op cofinanciering

Op basis van de AMvB 'Verplaatsen en verkabelen hoogspanningsverbindingen' komt 80% van de verkabelingskosten voor rekening van de netbeheerder.

De overige 20 % moet worden bijgedragen door de decentrale overheden, te weten de gemeente en provincie. Een verdeling van deze decentrale bijdrage tussen gemeente en provincie wordt door de AmvB niet voorgeschreven, het is aan partijen om hier onderling afspraken over te maken. Of de provincie Overijssel bereid is mee te betalen in deze 20% is op dit moment onderwerp van bestuurlijk gesprek.

Wat gebeurt er als we dit niet doen?

In het geval er niet wordt gekozen voor het verkabelen van de hoogspanningslijnen, zal de maatschappelijke onrust blijven.

Daarnaast heeft Tennet in 2021 (verzwarrings)werkzaamheden gepland staan voor het tracé dat ook door Raalte loopt. Door het verkabelen te combineren met deze werkzaamheden zal dit kostenvoordeel opleveren.

Indien op een later moment wordt verkabeld, vervalt dit voordeel.

Investeringsen				
Bedragen x € 1.000	2020	2021	2022	2023
Structureel				
Beschikbare dekking structureel				
Incidenteel		PM		
Beschikbare dekking incidenteel		Geen		

- De totale verkabelingskosten zijn begroot op € 8 miljoen;
- De decentrale bijdrage van provincie en gemeente is dan € 1,6 miljoen (20% van € 8 miljoen);
- Indien we meeliften op de werkzaamheden van Tennet behalen we een kostenvoordeel. De decentrale bijdrage wordt dan € 1,15 miljoen;
- Een eventuele provinciale bijdrage moet nog in mindering gebracht worden op deze € 1,15 miljoen.
- Er is nog geen rekening gehouden met uren/inzet ambtelijke organisatie
- Genoemde bedragen zijn gebaseerd op haalbaarheidsstudie van Tennet en kennen een onzekerheid van +/- 30%.
- In dit stadium is de gemeentelijke bijdrage op PM geraamd.

7. Borgen veiligheid en voorkomen kapitaalvernietiging openbare ruimte

Ambitie

De openbare ruimte vervult diverse maatschappelijke functies, zoals het verplaatsen, ontmoeten en bewegen. De openbare ruimte is hierop ingericht met o.a. wegen, voetpaden, openbare verlichting, groenvoorzieningen en bomen. Onze eerste inzet is gericht op het borgen van de veiligheid en het voorkomen van kapitaalvernietiging. De ambitie voor de lange termijn is het ontwikkelen van een vervangingsstrategie openbare ruimte die als basis kan dienen voor een meerjaren investeringsprogramma openbare ruimte (zie ander format).

Om de bovenstaande doelstellingen voor de korte termijn te kunnen realiseren worden de volgende voorstellen gedaan voor de begroting 2020 en verder.

Doelen

1. Het borgen van de veiligheid
2. Het voorkomen van kapitaalvernietiging in de openbare ruimte
3. Het onkruid binnen de openbare ruimte op minimaal het huidige netheidsniveau beheersen en de toegankelijkheid borgen.

Gemeentelijke rol

De gemeente is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Het onderhoud is gericht op een veilig gebruik en het efficiënt inzetten van middelen zodat kapitaalvernietiging wordt voorkomen.

Acties 2020

1. Wij willen de komende twee jaar (2020 en 2021) in enkele wegen die in zeer slechte staat verkeren investeren. Hiervoor is jaarlijks een investering nodig van € 400.000, hetgeen leidt tot een kapitaallast van € 19.000 in het eerste jaar naar € 38.000 in de daarop volgende jaren.
2. Wij willen in 2020 en 2021 over gaan tot het vervangen van de openbare verlichting.
 - In 2020 € 242.000, waarvan € 8.000 in masten en € 234.000 in armaturen, met een gezamenlijke kapitaallast van € 17.000
 - In 2021 € 206.000, waarvan € 8.000 in masten en € 198.000 in armaturen, met een gezamenlijke kapitaallast van € 15.000, totale kapitaallasten € 32.000
3. Het inlopen van de snoeiachterstand bomen die in de afgelopen jaren is ontstaan. Voor de komende 3 jaar is daarvoor een krediet nodig van jaarlijks € 50.000 (2020, 2021 en 2022).
4. Het opstellen van een meerjarenovereenkomst onkruidbeheersing op verhardingen voor de jaren 2020 en 2021. De kosten worden geraamd op € 110.000 per jaar.
5. Na 2 jaar wordt gezien hoe de benodigde structurele dekking kan worden gerealiseerd op basis van de vervangingsstrategie openbare ruimte.

Kans op cofinanciering

n.v.t.

Wat gebeurt er als we dit niet doen?

Indien niet wordt geïnvesteerd in de openbare ruimte op de bovenstaande 4 onderdelen dan heeft dat negatieve gevolgen voor de veiligheid en de bruikbaarheid van de openbare ruimte. Daarnaast zullen schades toenemen, hetgeen tevens leidt tot kapitaalvernietiging.

Investeringsen				
Bedragen x € 1.000	2020	2021	2022	2023
Structureel wegbeheer		19	38	38
Beschikbare dekking structureel		-19	-38	-38
Structureel openbare verlichting		17	32	32
Incidenteel boombeheer	50	50	50	
Incidenteel onkruidbeheersing	110	110		

8. Ontwikkelen vervangingsstrategie en meerjaren investeringsprogramma openbare ruimte

Ambitie

De gemeente beheert de openbare ruimte. Deze veroudert, waarbij een grote vervangingsopgave in beeld komt. Tot nu toe zijn de vervangingen veelal gepland en gefinancierd op ad hoc basis. Wij willen deze opgave in de toekomst planmatig oppakken. Hiervoor willen wij inzetten op het ontwikkelen en introduceren van een vervangingsstrategie voor de openbare ruimte (zie Roalter akkoord) en op basis van de strategie een meerjaren investeringsprogramma.

Doelen

1. Het ontwikkelen van een vervangingsstrategie voor de openbare ruimte
2. Het maken van een meerjaren investeringsprogramma (voor 4 jaren, jaarlijks te actualiseren)

Gemeentelijke rol

De gemeente is eigenaar van de openbare ruimte. De grote toekomstige opgave is het in stand houden van het bestaande bezit en dit geschikt te maken of aan te passen op nieuwe toekomstige functies (bijv. klimaatadaptatie, de verkeersagenda, levensloopbestendigheid en de energietransitie). Kernwoorden bij de aanpak zijn integraal, gebiedsgericht en adaptief.

In financieel opzicht vragen wij in eerste instantie middelen om de strategie te kunnen ontwikkelen en om een meerjaren investeringsprogramma te kunnen maken. Vanaf 2022 verwachten wij met investeringsvoorstellen te komen, vervat in een meerjarenprogramma.

Te overwegen is om op zo kort mogelijke termijn te starten met opbouwen van een reserve voor de vervangingsopgave in de openbare ruimte. Vooralsnog worden de te investeren bedragen met PM ingevuld.

Acties 2020

1. Het ontwikkelen van een vervangingsstrategie openbare ruimte
2. Het maken van een meerjaren investeringsprogramma openbare ruimte
3. Het inzetten van een programmamanager openbare ruimte voor het ontwikkelen van een strategie en meerjaren investeringsplan over de jaren 2020 en 2021, waarbij het zwaartepunt komt te liggen in 2020.

Kans op cofinanciering

n.v.t.

Wat gebeurt er als we dit niet doen?

Indien geen middelen beschikbaar worden gesteld dan krijgen wij onvoldoende inzicht in de opgave. Het ad hoc karakter van de voorstellen die worden gedaan blijft bestaan. In technisch opzicht ontstaat het risico op kapitaalvernietiging. Nieuwe functies in de openbare ruimte kunnen niet integraal worden meegenomen bij de planontwikkeling. Daarnaast is het in het kader van het provinciaal toezicht van belang dat er voor de structurele onderhoudsopgave een structurele dekking aanwezig is.

Indicatie benodigd budget.

Om een indicatie te geven van de benodigde vervangingsbudgetten, per jaar, ten aanzien van de vervangingen in de openbare ruimte kan gekozen voor 2 benaderingen. Hierbij de kanttekening dat de genoemde bedragen zeer indicatief zijn. Er is geen rekening gehouden met mogelijke vrijvallende kapitaallasten)

IVOR 2014

Bij het opstellen van IVOR is destijds gesteld dat de vervangingswaarde van de openbare ruimte tussen 225 en 250 miljoen euro bedraagt. In dit bedrag zijn de investeringen in de riolering niet opgenomen (voorziet in een eigen dekking). Neem een gemiddelde leeftijd van 50 jaar voordat een voorziening technisch aan vervanging toe is dan is jaarlijks een investering nodig van 5 miljoen euro.

Beheerplannen (schatting voor wegen, kunstwerken, verlichting en groen/bomen)
Op basis van de beheerplannen, die minder ver in de tijd vooruit kijken, maar wel een indicatie geven van hetgeen vervangen moet worden kan de inschatting worden gemaakt dat jaarlijks tussen 1,2 en 1,5 miljoen euro moet worden geïnvesteerd.

Investerings				
Bedragen x € 1.000	2020	2021	2022	2023
Structureel (zie bandbreedte)			PM	PM
Beschikbare dekking structureel				
Incidenteel	70	30		
Beschikbare dekking incidenteel (t.l.v. reserve IVOR)	-35			

9. Verbeteren dienstverlening beheer openbare ruimte

Ambitie

We brengen het niveau van het onderhoud in de openbare ruimte terug naar het niveau van voor de bezuinigingen. Daarnaast brengen we de dienstverlening in de openbare ruimte in balans met de sociaal-maatschappelijke ontwikkelingen, zoals ook in het Roalter akkoord verwoord. Inwoners verwachten een flexibele, ondersteunende en gelijkwaardige benadering bij participatieve trajecten. En een snellere reactie en meer communicatie bij meldingen, vanuit een herkenbaar aanspreekpunt.

Doelen

1. Een duurzame kwaliteit van de openbare ruimte op niveau B.
2. Een snellere afhandeling van meldingen over de openbare ruimte en een snelle, volledige en correcte communicatie met inwoners

Gemeentelijke rol

We geloven in de kracht van de samenleving, staan samen met inwoners voor dezelfde opgaven en trekken daarom graag samen op. We gebruiken daarvoor kanalen die aansluiten bij de klantvraag en leveren maatwerk waar dit gewenst is.

Acties 2020

1. We richten een cluster dienstverlening op binnen het domein Beheer. Hiermee kan beter invulling worden gegeven aan expliciete en individuele klantvragen en -meldingen.
2. In het cluster dienstverlening wordt de coördinatie van meldingen en de afstemming tussen repeterende en incidentele werkzaamheden georganiseerd
3. De extra formatieve ruimte is het eerste jaar benodigd voor de meldingen en centrale personeelsplanning. In de periode daarna is de formatieve ruimte benodigd voor monitoring, coördinatie binnen het nieuwe cluster en afstemming met de andere clusters.
4. Na 2 jaar wordt bezien op welke wijze dit structureel kan worden ingebed en hoe de dekking hiervan kan plaatsvinden.

Kans op cofinanciering

NVT

Wat gebeurt er als we dit niet doen?

In 2010 heeft de gemeenteraad gekozen om het onderhoudsniveau van de openbare ruimte van niveau B terug te brengen naar niveau C (het op één na laagste niveau). Hiermee zijn op verschillende onderdelen formatieve besparingen gerealiseerd. In de loop van de tijd merkten we dat een lager onderhoudsniveau van de openbare ruimte niet aansloot bij de politieke en maatschappelijke verwachtingen. Er werden raadsvragen gesteld en we kregen meer klachten. Door de afgelopen jaren maximaal in te zetten op efficiënter werken en forse inspanningen van de medewerkers is het met de kleinere ploeg gelukt om het onderhoudsniveau op B te houden. Dit is echter geen duurzame situatie.

Temeer omdat er steeds meer behoefte is aan begeleiding bij participatieve processen (Groen Samen Doen) en inwoners in toenemende mate een andere dienstverlening verwachten. Wanneer deze investering niet kan worden gedaan zal het kwaliteitsniveau van de openbare ruimte niet op niveau B worden gehouden en kan onvoldoende worden ingespeeld op de maatschappelijke wens snel en correct om te gaan met klantvragen en -meldingen

Investeringen				
Bedragen x € 1.000	2020	2021	2022	2023
Structureel				
Beschikbare dekking structureel				
Incidenteel	100	100		
Beschikbare dekking incidenteel				

10. Human Capital Agenda

Ambitie

We werken in Raalte aan een arbeidsmarkt waarbij vraag en aanbod goed op elkaar aansluiten. Daarom investeren we in de ontwikkeling van mensen, zodat zij datgene in huis hebben waar de arbeidsmarkt om vraagt, nu en in de toekomst.

Deze ambitie vraagt om regionale samenwerking. Daarom hebben we als regio Zwolle de Human Capital Agenda opgesteld, waarin we samen werken aan deze ambitie.

Doelen

De doelen van de Human Capital Agenda zijn:

1. Het terugdringen van moeilijk vervulbare vacatures, zodat zij geen belemmering vormen voor economische groei;
2. Het verhogen van de arbeidsparticipatie;
3. Een meer actief scholingsbeleid van werkgevers, om hiermee mobiliteit te versnellen en de wendbaarheid van (toekomstige) medewerkers te vergroten.

Gemeentelijke rol

Vanuit de Participatiewet streven we naar een inclusieve arbeidsmarkt en zijn we ervoor verantwoordelijk dat iedereen die kan werken aan de slag gaat. De Human Capital Agenda is een instrument om dit te stimuleren. Daarnaast hebben we ons als gemeente al gecommitteerd aan de regio én aan de Human Capital Agenda. We leveren ook een financiële bijdrage aan de regio Zwolle voor de uitvoering van de Human Capital Agenda van €66.600 per jaar voor de komende vijf jaar. Dit is reeds opgenomen in de begroting 2019.

Acties 2020

1. We vervullen een actieve rol bij de uitvoering van de regionale Human Capital Agenda
2. We geven uitvoering aan de lokale vertaling van de Human Capital Agenda die we in 2019 hebben opgesteld;
3. We benutten de regionale Human Capital Agenda waar mogelijk voor onze lokale opgaven;
4. We werken bij al deze acties actief samen met onze lokale partners.
5. We versterken het contact tussen scholen, werkgevers en de gemeente, mogelijk door een werkgroep stage en arbeidsplekken overleg

Kans op cofinanciering

In 2018 is geprobeerd om cofinanciering van het Rijk te krijgen voor de Human Capital Agenda in het kader van de RegioDeals. Helaas is dit niet gelukt. In de tweede tranche (naar verwachting rond mei-juni 2019) wordt opnieuw geprobeerd cofinanciering te krijgen vanuit de RegioDeals. Mocht ook dat geen cofinanciering opleveren dan stellen we onze regionale ambities bij en voeren we de Human Capital Agenda uit met de middelen die we als regiogemeenten hebben geïnvesteerd.

Wat gebeurt er als we dit niet doen?

Wanneer we niet actief met lokale vertaling van de Human Capital Agenda aan de slag gaan lopen we het risico dat onze regionale inzet onvoldoende aansluit bij onze lokale opgaven.

Investeringsen				
Bedragen x € 1.000	2020	2021	2022	2023
Structureel				
Beschikbare dekking structureel				
Incidenteel				
Beschikbare dekking incidenteel				

11. Transformatie sociaal domein

Ambitie

We zorgen ervoor dat iedereen in de gemeente Raalte zo lang mogelijk mee kan doen in de samenleving. Dit doen we integraal op het gebied van zorg, welzijn, jeugdhulp, onderwijs, werk en inkomen onder de vlag van Kr8 van Raalte. We zorgen ervoor dat voor iedereen die dit nodig heeft een passende vorm van ondersteuning beschikbaar is en realiseren dit binnen de gestelde financiële kaders.

Dit is een uitdaging. We zijn aan de slag met de transformatie, maar de bodem van de reserves binnen het sociaal domein komt de komende jaren in zicht. We geven daarom een extra impuls aan de transformatie waarbij we keuzes durven maken en doen wat nodig is.

Doelen

1. Een financieel houdbare uitvoering van de taken binnen het sociaal domein;
2. Een aangescherpte visie op de transformatie;
3. Integrale uitvoering van de taken in het sociaal domein, waarbij we uitgaan van het perspectief van de inwoner.
4. Iedereen doet mee; zo zelfstandig mogelijk, met ondersteuning waar nodig.

Gemeentelijke rol

Als gemeente zijn we vanuit de Participatiewet, Jeugdwet en Wmo verantwoordelijk voor het brede scala aan taken in het sociaal domein.

Acties 2020

1. In 2019 scherpen we onze definitie van transformatie aan en maken we op basis daarvan een plan om een extra impuls aan de transformatie te geven. In 2020 werken we verder aan de uitvoering van dit plan;
2. De doorontwikkeling van de samenwerking binnen de KR8 van Raalte;
3. We blijven werken aan de versterking van het CJG en nemen de structurele inbedding hiervan mee in de transformatie.
4. In 2019 ontwikkelen we een strategie om te komen tot een financieel houdbaar sociaal domein. In 2020 geven we verder uitvoering aan deze strategie.

Kans op cofinanciering

N.v.t.

Wat gebeurt er als we dit niet doen?

Wanneer we niets doen en op dezelfde voet verder gaan is de verwachting op dit moment dat de reserves binnen het sociaal domein in 2022 op zijn. Aangezien het gaat om prognoses met een aantal onzekerheden is het ook mogelijk dat de bodem van de reserves later óf eerder wordt bereikt. Dit betekent dat we het risico lopen dat we onze inwoners niet de ondersteuning kunnen bieden die nodig is.

Investerings				
Bedragen x € 1.000	2020	2021	2022	2023

Structureel				
Beschikbare dekking structureel				
Incidenteel				
Beschikbare dekking incidenteel				

12. Herijking subsidiebeleid

Ambitie

In het Roalter Akkoord is in programma 7 als actiepunten voor deze bestuursperiode opgenomen:

We herijken het subsidiebeleid zodat we meer vraaggericht kunnen werken en de administratieve last verlichten.

We willen een flexibeler subsidiebeleid welke maximaal bijdraagt aan onze inhoudelijke doelen, waarbij tegelijk in gespeeld kan worden op de ontwikkelingen in de maatschappij en op de transformatie in het sociaal domein. We moeten met partners andere afspraken kunnen maken, om de transformatie in het sociaal domein vorm te geven. We sluiten zo veel mogelijk aan bij de vraag van de inwoners.

Er is geen bezuinigingsdoelstelling. Wel kan het project leiden tot een herijking van financiële middelen.

Doelen

1. Eind 2020 hebben we een flexibele en effectieve wijze van financiering geïmplementeerd, waarbij de inhoudelijke doelstellingen van de gemeente worden bereikt.
2. Verlagen van de administratieve lasten voor de aanvrager.

Gemeentelijke rol

Door middel van het verstrekken van de subsidies binden we partners aan ons, om samen inhoudelijke doelen te bereiken.

Acties 2020

1. Plan van aanpak uitkomsten verkenningsfase uitwerken. Verkenningsfase is oktober 2019 afgerond.
2. In 2020 starten we met een pilot waarbij met een flexibele en effectieve wijze van financiering wordt geëxperimenteerd.
3. Voor de uitwerking gedurende 1 jaar een projectleider voor 16 uur in de week aanstellen.
4. Het cluster Communicatie wordt zowel bij de verkenningsfase als de uitwerkingsfase betrokken om inhoud te geven aan de communicatiestrategie.

Kans op cofinanciering

Nvt

Wat gebeurt er als we dit niet doen?

De administratieve lasten voor de aanvrager zijn niet verminderd. Interne proces van financiering is niet integraal en sluit niet volledig aan op de inhoudelijke doelen van de gemeente. Er zijn geen mogelijkheden van andere vormen van financiering verkend.

Investerings

Bedragen x € 1.000	2020	2021	2022	2023
Structureel				
Beschikbare dekking structureel				
Incidenteel	80			
Beschikbare dekking incidenteel				

13. Dienstverlening sociaal domein

Ambitie

De dienstverlening in het Sociaal Domein uit zich in een integrale benadering en werkwijze, betrouwbaar en professioneel handelen, een luisterend oor bieden, doen wat nodig is en een begrijpelijke manier van communiceren. Inwoners kunnen terecht bij zowel gemeente als Kr8 partners met hun signalen en vragen. Vanuit de Kr8 samenwerking worden deze vragen (indien nodig) gezamenlijk opgepakt.

Doelen

1. De inrichting van onze werkprocessen is slim en integraal en gaat uit van de klantvraag.
2. Voor inwoners is de informatievoorziening en dienstverlening vanuit het sociaal domein transparant en toegankelijk: één loket Sociaal Domein voor de inwoner dat fysiek en digitaal toegankelijk is en waar begrijpelijke informatie wordt verstrekt.

Gemeentelijke rol

De dienstverlening (in het sociaal domein) moet voor iedere inwoner toegankelijk zijn.

Acties 2020

- 1.1 Toewerken naar één integrale ICT applicatie voor het sociale domein waarin de inwoner eigenaar is van zijn of haar dossier.
- 2.1 Continue meten van klantervaringen en uitvoeren van klantreizen waarbij we nagaan welke fasen onze inwoners doorlopen, wat ze daarbij ervaren en waar ze op verschillende momenten behoefte aan hebben.
- 2.2 Uitvoering geven aan de in 2019 vastgestelde ambitie en afspraken met betrekking tot het VN verdrag Handicap, dat als doel heeft dat iedereen naar vermogen mee kan doen in de samenleving, ook mensen met een beperking.
- 2.3 Alle regelingen binnen het Sociaal Domein die door de gemeente worden vastgesteld en waar onze inwoners belang bij hebben, gaan vergezeld met een uitleg die voor iedereen begrijpelijk is. Deze uitleg kan op de gemeentelijke website worden ingezien en kan op het gemeentehuis schriftelijk beschikbaar worden gesteld.
- 2.4 Inwoners die niet digitaal georiënteerd zijn, gaan we jaarlijks actief informeren over voorzieningen op het gebied van zorg en welzijn.

Kans op cofinanciering

n.v.t.

Wat gebeurt er als we dit niet doen?

Investerings				
Bedragen x € 1.000	2020	2021	2022	2023
Structureel				

Beschikbare dekking structureel				
Incidenteel				
Beschikbare dekking incidenteel				

14. Duurzaamheid

Ambitie

Gemeente Raalte wil in 2050 energieneutraal zijn en voldoen aan de afspraken uit het klimaatakkoord van Parijs. Dit betekent dat in 2030 de CO2 uitstoot is gereduceerd met 49%. De ambitie van Raalte is vastgelegd in de visie Raalte Duurzaam 2050 en het Roalter Akkoord. Een belangrijk uitgangspunt van de visie en de versnellingsaanpak Raalte Duurzaam 2050 is het ondersteunen van initiatieven uit de samenleving. Met het interbestuurlijk programma als basis, wordt inhoudelijk uitwerking gegeven aan de afspraken uit het klimaatakkoord van Parijs. Onder andere door het opstellen van regionale energiestrategieën en warmtetransitievisies per wijk.

Doelen

1. Uiterlijk in 2021 stelt de gemeente een **transitievisie warmte** (warmteplannen per wijk) vast, waarin duidelijk is wanneer welke wijk van het aardgas af gaat en welke alternatieven voor aardgas er zijn.
2. Een jaar na ondertekening van het Klimaatakkoord is de **regionale energiestrategie** West-Overijssel gereed. Afhankelijk van het moment van ondertekenen is dat medio 2020. In 2020 is de bijdrage die gemeente Raalte aan duurzame opwek kan realiseren duidelijk en stellen we onze doelen voor de komende jaren scherp.
3. We ondersteunen via de versnellingsaanpak Duurzaam Raalte **initiatieven** uit de samenleving die bijdragen aan een duurzaam Raalte 2050.

Gemeentelijke rol

In het interbestuurlijk programma is afgesproken dat gemeenten in samenspraak met betrokken partijen uiterlijk in 2021 een warmtetransitievisie opstellen en dat regio's regionale energiestrategieën ontwikkelen. Deze afspraken zijn vertaald in een ontwerp klimaatakkoord (december 2018). Deze afspraken betekenen een extra opgave voor de gemeente. De pilot Energiek Westdorp maakt onderdeel uit van de bredere opgave voor de warmtetransitie. Westdorp is daarmee de eerste wijk waarmee we aan de slag gaan.

Conform de versnellingsaanpak Duurzaam Raalte 2050 ondersteund de gemeente Raalte vanuit een faciliterende rol initiatieven uit de samenleving die bijdragen aan een duurzaam Raalte 2050. Initiatieven nemen echter toe in aantallen, omvang en complexiteit, hetgeen consequenties heeft voor onze inzet.

Acties 2020

- 1.1. In 2020 zetten we de benodigde stappen om tot een warmtetransitievisie te komen.
- 1.2. In 2020 vervolgen we de pilot Energiek Westdorp op basis van de verkenningsfase en het procesvoorstel dat eind 2019 gereed komt.
2. In 2020 voeren we het proces om tot een lokale en regionale ambitie en strategie te komen voor duurzame opwek in gemeente Raalte.
3. Initiatieven in de samenleving nemen toe in aantallen en complexiteit. In 2020 herijken we de rol van de gemeente in het faciliteren en ondersteunen van initiatieven.

Kans op cofinanciering

Een subsidie-aanvraag bij de provincie voor Energiek Westdorp is in gang gezet voor de periode 2019 en 2020. Voor de jaren daarna zullen we actief zoeken naar subsidiemogelijkheden.

Wat gebeurt er als we dit niet doen?

Het opstellen van warmtetransitievisies en regionale energiestrategie is een vereiste vanuit het interbestuurlijk programma en (ontwerp) klimaatakkoord. Hiervoor is aanvullende (project)capaciteit nodig.

Investerings				
Bedragen x € 1.000	2020	2021	2022	2023
Structureel	85	85	85	85
Beschikbare dekking structureel	0	0	0	0
Incidenteel	195 (plan Westdorp + warmtetransitieplannen)	125 (warm tetransitieplannen)		
Beschikbare dekking incidenteel				

De opgaves volgend uit het klimaatakkoord hebben een structureel karakter. Om hier invulling aan te kunnen geven is extra ambtelijke capaciteit nodig en uitvoeringsgeld.

Westdorp en warmtetransitieplannen: dit betreft inzet van projectleiding, communicatie, uitvoeren van (technische) haalbaarheidsonderzoeken en organiseren van bijeenkomsten.

15. Verduurzaming gemeentelijke gebouwen

Ambitie

Naast de verduurzaming van het gemeentehuis (die via de begroting 2019 bestuurlijk is voorgesteld) moet ook de rest van de gemeentelijke gebouwen verduurzaamd worden. In eigen beleid is in 2012 vastgelegd dat voor 2025 deze gebouwen energieneutraal moeten zijn.

Doelen

1 Verduurzaming van de gemeentelijke gebouwen in de vorm van CO₂-reductie met minimaal 49% in 2030 (conform het regeerakkoord), realiseren van energieneutrale en (aard)gasloze gebouwen vóór 2025 conform gemeentelijk (maar geen wettelijk) beleid.

Gemeentelijke rol

Vanuit de z.g. EED (Energy Efficiency Directive), een Europese maatregel, is de gemeente wettelijk verplicht onderzoek te doen naar de mogelijkheden voor energiebesparing bij de eigen gebouwen. Als er mogelijkheden zijn die zich binnen 5 jaar terugverdienen, dan is de gemeente verplicht die uit te voeren.

Acties 2020

Uit het onderzoek kwamen verschillende besparingsmogelijkheden met verschillende energetische resultaten en met verschillende investeringsbedragen. Dit leidde tot 5 mogelijke maatregelenpakketten.

Deze maatregelenpakketten zijn als 5 scenario's te beschrijven:

- Pakket 1: Conform de EED moeten besparingsmaatregelen met een terugverdientijd van minder dan 5 jaar uitgevoerd worden. De gemeentelijke ambitie reikt echter verder.
- Pakket 2: Alle maatregelen die binnen 10 jaar terugverdiend kunnen worden en waarbij alle gebouwen een A-label krijgen worden uitgevoerd. Ook wordt hier rekening gehouden met de bedragen die beschikbaar zijn in het vigerende MeerJarig Onderhoudsprogramma (MJOP) voor de gebouwen.
- Pakket 3: Hierbij worden maatregelen voorgesteld die een sterke energetische besparing en CO₂-reductie opleveren, maar er worden geen investeringen met grote onrendabele toppen gedaan. Dit is een kosteneffectief pakket: relatief veel resultaat voor relatief weinig geld.
- Pakket 4: De maatregelen in dit pakket leiden tot nagenoeg (aard)gasloos energieverbruik en op gebouwniveau tot maximale CO₂-reductie, maar leidt wel tot hoge onrendabele toppen.
- Pakket 5: In de vorige pakketten zijn wel extra zonnepanelen op de gebouwen geplaatst, maar er is niet voldoende plaats om op gebouwniveau energieneutraal te worden. Op andere plekken moeten er daarom aanvullende zonnepanelen geplaatst worden om alsnog energieneutraal te worden. Vanwege grote onzekerheden is moeilijk aan te geven, hoeveel van deze extra investering terug te verdienen is.

Dit pakket is hetzelfde als pakket 4, maar dan aangevuld met zonnepanelen op andere plekken binnen de gemeente Raalte. Dit pakket zorgt ervoor dat de gemeentelijke gebouwen zowel energieneutraal als klimaatneutraal (wat betreft CO₂) zijn, hetgeen per 2025 de doelstelling is voor de gemeentelijke gebouwen.

Afhankelijk van de ambitie kan een keuze voor één van de bovenstaande scenario's gemaakt worden voor de betreffende 14 gemeentelijke gebouwen. De scenario's zijn stapelbaar, d.w.z. de maatregelen in een opvolgend scenario zijn inclusief het vorige scenario. De beschreven pakketten zijn exclusief het gemeentehuis, waarvoor een separaat proces is.

In onderstaande tabel staan zowel de energetische resp. klimaattechnische besparingen als de financiële consequenties.

Pakketsamenstelling	Totale investering	Benodigde algemene middelen per jaar	Besparing		
	[euro]	[euro]	Gas	Electra	CO ₂
			[%]	[%]	[%]**
Pakket 1 : Terugverdientijd < 5 jaar	16.000	0	1%	7%	4%
Pakket 2 : Terugverdientijd < 10 jaar + aansluiting MJOP + alles Label A	437.000	0	33%	7%	19%
Pakket 3 : Energieneutraal ready	1.185.000	27.000	56%	69%	63%
Pakket 4 : Maximale CO ₂ -reductie en gasloos	1.936.000	71.000	91%	49%	68%
Pakket 5: Pakket 4 + energieneutraal *)	2.794.000	71.000-138.000	91%	100%	100%

(* Pakket 5: omdat moeilijk in te schatten is hoeveel wordt terugverdiend wordt op de zonnepanelen, is er een bandbreedte bij de benodigde structurele middelen aangegeven)

Het college stelt de volgende acties voor:

- 1 Bij de Kadernota te kiezen voor pakket 3 om zodoende met relatief weinig extra structurele middelen op korte termijn optimaal energie- en CO₂-besparing te realiseren.
- 2 Uitvoeren van de maatregelen bij dit betreffende pakket.
- 3 Verder onderzoeken welke efficiënte mogelijkheden er komen om in de periode na het realiseren van pakket 3, het restant aan energie te besparen en van het gas af te komen voor 2025.

Kans op cofinanciering

Bij de provincie zijn er mogelijkheden om de financiering en het proces gesubsidieerd te krijgen. Op dit moment wordt dat onderzocht. Dat zou vooral minder proceskosten opleveren. De hoogte is nog niet aan te geven.

Wat gebeurt er als we dit niet doen?

Sowieso is de gemeente wettelijk verplicht pakket 1 uit te voeren. Om het eigen vastgestelde beleid van energieneutrale gemeentelijke gebouwen uiterlijk in 2025 te realiseren is dat pakket echter te gering. Met pakket 3 wordt al een flinke stap gezet, maar nog niet de energieneutraliteit behaald. In de komende tijd zal de technologie zich verder ontwikkelen, zodat vanaf b.v. 2022 naar verwachting de resterende energie- en CO2-besparing tegen relatief lagere investeringen gerealiseerd kunnen worden.

Investeringen				
Bedragen x € 1.000	2020	2021	2022	2023
Structureel	94	94	94	94
Beschikbare dekking structureel	67	67	67	67
Incidenteel				
Beschikbare dekking incidenteel				

Toelichting: de (annuïtaire) kapitaallasten van de totale investering van pakket 3 ad € 1.185.000 bedragen € 94.000, o.b.v. afschrijvingsduur van 15 jaar voor energiebesparende maatregelen. Daartegenover staan besparingen op energiekosten en aanwezige onderhoudsbudgetten, samen gemiddeld € 67.000 per jaar.

16. Klimaatadaptatie

Ambitie

Het klimaat verandert en leidt ertoe dat wij in toenemende mate te maken krijgen met wateroverlast, hittestress, droogte en overstromingsgevaar. De gemeente Raalte anticipeert hierop door ontwikkeling van klimaatadaptatiebeleid en levert hiermee haar bijdrage aan een water robuuste en klimaatbestendige inrichting van Nederland.

Doelen

1. Ontwikkelen en vaststellen van klimaatadaptatiebeleid in Raalte in 2020

Gemeentelijke rol

In 2019 vindt een verkenningsfase plaats waarin de gemeente de gevolgen van klimaatverandering binnen haar grenzen inventariseert en duidt. Op basis van deze fase wordt duidelijk waar de gemeente een sturende rol in heeft en waar zij een stimulerende rol (naar ketenpartners en samenleving) heeft. In het klimaatadaptatiebeleid moet naar voren komen, hoe deze beide rollen tot uitdrukking gaan komen in zowel inhoudelijke als financiële zin.

Acties 2020

1. Formuleren van klimaatadaptatiebeleid in overleg en afstemming met ketenpartners en samenleving (dekking interne uren en externe advieskosten)
2. Vaststellen van klimaatadaptatiebeleid door college en raad

Kans op cofinanciering

n.v.t.

Wat gebeurt er als we dit niet doen?

Het opstellen van klimaatadaptatiebeleid in 2020 is een wettelijke verplichting. Dit niet doen vormt het risico van niet voldoen aan de wet met de daarbij behorende consequenties. Daarnaast heeft de gemeente zonder klimaatadaptatiebeleid minder grip en stimulatie op maatregelen die je wilt (laten) uitvoeren ten aanzien van wateroverlast, hittestress, droogte en overstromingsgevaar.

Investerings				
Bedragen x € 1.000	2020	2021	2022	2023
Structureel	-	PM	PM	PM
Beschikbare dekking structureel	-	0	0	0
Incidenteel	55	-	-	-
Beschikbare dekking incidenteel (verwacht restant budget 2019)	15	-	-	-

De structurele kosten komen inzichtelijk in de inventarisatiefase in 2019 en de beleidsvormingsfase in 2020.

17. Asbest

Ambitie

De gemeente Raalte is in 2025 vrij van asbestdaken. Daardoor ontstaat een meer veilige en gezonde leefomgeving en wordt voorkomen dat de gemeente vanaf 2024 handhavend moet optreden.

Doelen

1. Bevorderen/stimuleren dat alle eigenaren met een asbestdak het dak voor 2025 hebben gesaneerd, ook degenen die het niet direct kunnen betalen en ook geen lening bij een bank kunnen krijgen.

Gemeentelijke rol

De sanering van asbestdaken is de verantwoordelijkheid van de pandeigenaar (artikel 1 van de Woningwet). De opgave is echter dusdanig groot dat hier gesproken kan worden van een maatschappelijke opgave. Gemeenten houden toezicht op de leefomgeving en op de gezondheids-aspecten daarvan op basis van de Wet Milieubeheer (milieuvergunningen) en de Woningwet. De gemeente is bevoegd gezag voor onder andere de Woningwet. Daarnaast heeft ze verantwoordelijkheden rond volksgezondheid, veiligheid en voorlichting.

De huidige aanpak is gericht op inventarisatie en monitoring, bewustwording en communicatie en op toezicht en handhaving. Hiervoor zetten we de eigen financiële regeling in (€ 1,=/m² gesaneerd asbestdak). Met 'Erven in Beweging' zijn ook de ruimtelijke mogelijkheden vergroot.

Aanvullend kunnen we meedoen aan een stimuleringsfonds asbestdaken.

Acties 2020

1. Deelnemen aan een stimuleringsfonds asbestdaken.

Kans op cofinanciering

Het Rijk streeft naar een Nationaal Fonds Asbestdaken dat in de loop van 2019 start. Het leenfonds is vooral gericht op particulieren en bedrijven die niet makkelijk bij een bank kunnen lenen. Het bedrag wordt geparkeerd bij het stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn). De provincie Overijssel wil € 6,25 miljoen hiervoor beschikbaar stellen en vraagt dit bedrag ook van de gemeenten. Als het landelijke fonds er niet op korte termijn komt of niet aan de voorwaarden van de provincie voldoet, komt de provincie met een eigen fonds. De gemeente kan participeren in dit provinciale of landelijke leenfonds. De gemeente kan zelf de hoogte van de inleg bepalen. Waarschijnlijk ligt de benodigde (eenmalige) inleg tussen € 200.000 en € 400.000. De inleg wordt minstens verdubbeld.

Risico's

Aangezien het een leenfonds betreft voor met name dakeigenaren die niet makkelijk bij een bank kunnen lenen, moeten we er rekening mee houden dat een deel van het uitgeleende geld niet terugkomt. Op dit moment is niet duidelijk welk deel van dit risico bij de gemeente ligt.

De gemeenten hebben 1,5 jaar de tijd na de start van het fonds om aan te geven of ze meedoen of niet. Momenteel wordt uitgezocht hoe groot de inleg van de gemeente zou moeten zijn en wordt een risicoanalyse gemaakt.

Wat gebeurt er als we dit niet doen?

Als we niet meedoen, kunnen onze inwoners geen geld lenen uit dit fonds. De komende maanden wordt duidelijk hoe de voorwaarden voor deelname aan de stimuleringsfondsen er precies uit komen te zien en hoe de risico's worden verdeeld over de partners (gemeente, provincie, Rijk, banken).

Indien de gemeente niet participeert kunnen onze inwoners geen geld lenen uit dit fonds.

Investerings				
Bedragen x € 1.000	2020	2021	2022	2023
Structureel				
Beschikbare dekking structureel				
Incidenteel	pm*			
• Betreft voorschot				
Beschikbare dekking incidenteel				

* In de loop van 2019 wordt meer duidelijk over de randvoorwaarden en de risicoverdeling van de fondsen en de benodigde inbreng van de gemeente. De inbreng ligt waarschijnlijk tussen 200.000 en 400.000 euro. Zodra e.e.a. duidelijk is, komen we hier bij de raad op terug.

18. Economische agenda en circulair

Ambitie

Door de kwaliteit van het vestigingsklimaat te versterken, met de aanwezigheid van goede bedrijventerreinen, digitale verbindingen en een excellente bereikbaarheid werken we aan een duurzame concurrerende economie die de goede uitgangspositie van Raalte kan behouden en versterken.

Ondernemers zijn van groot belang voor onze lokale economie, werkgelegenheid en leefbaarheid. Onze samenwerking met ondernemers is een blijvende prioriteit. Het continu verbeteren van onze dienstverlening wordt een vast onderdeel van onze werkwijze zodat het ons vestigingsklimaat verbetert. We hebben de ambitie om onze ondernemers adequaat te faciliteren bij hun vragen. (Roalter Akkoord).

Doelen

Ons doel is het stimuleren van de werkgelegenheid. Hiervoor is het nodig een aantal basistaken uit te voeren die nodig zijn om te zorgen voor een goed vestigingsklimaat en een goede ondersteuning van en samenwerking met ondernemers. Denk hierbij aan ondernemersdienstverlening, zorgen voor voldoende en kwalitatief hoogwaardige bedrijventerreinen, verkoop van bedrijfskavels, het uitvoeren en verbeteren van het startersbeleid, ondersteunen van start-ups en het begeleiden van ruimtelijke initiatieven. Circulaire economie is, via een motie, als onderwerp toegevoegd bij de begrotingsbehandeling 2019.

De overige nieuwe ontwikkelingen op economisch terrein zijn opgenomen in aparte formats (Promotie & Marketing, Economische Aanpak Centrum Raalte/stadsarrangement, Regio Zwolle en Agro & Food, Human Capital Agenda, Evenementenbeleid)

Gemeentelijke rol

De gemeente heeft een aanjagende, stimulerende en faciliterende rol.

Acties 2020

1 Opstellen van een plan van aanpak circulaire economie: hiervoor is éénmalig een bedrag nodig.

2 Het uitvoeren van de economische ambities waaronder het blijven inzetten op een goede ondernemersdienstverlening en de continue verbetering en monitoring daarvan: dit zijn structurele basistaken waarvoor structureel geld nodig is.

3 Opstellen van een economische agenda: inventariseren van kansen samen met de raad en ondernemers: hiervoor wordt geen financiële claim gedaan, dit kan binnen bestaande formatie.

Kans op cofinanciering

Kansen op co-financiering worden benut. Zo hebben we een subsidie van de provincie gekregen voor het ondersteunen van starters.

Wat gebeurt er als we dit niet doen?

- We missen kansen, bijvoorbeeld op het gebied van circulaire economie
- Lagere tevredenheid van ondernemers over de dienstverlening.

Investerings

Bedragen x € 1.000	2020	2021	2022	2023
Structureel	50	50	50	50
Beschikbare dekking structureel			0	0
Incidenteel	20			
Beschikbare dekking incidenteel				

- Er is incidenteel geld nodig voor het opstellen van een plan van aanpak circulaire economie.
- Voor de jaren 2017 en 2018 is 50.000 euro per jaar beschikbaar gesteld voor het uitvoeren van het economische programma en het ondersteunen van ondernemers. Dit bedrag is ook voor de komende jaren nodig: voor monitoring (w.o. deelname landelijke peilingen), het organiseren economische events & cafés, het up-to-date houden van de digitale dienstverlening, het kunnen faciliteren van kleine verbeteringen/projecten van ondernemers, publicaties.

19. Promotie en marketing

Ambitie

Ondernemers zijn van groot belang voor onze lokale economie. Raalte wil dan ook haar huidige concurrentiepositie verder verstevigen, zowel binnen als buiten de grenzen. Door een steviger inzet op promotionele activiteiten kunnen we het gunstige vestigings- en ondernemersklimaat van Raalte actief uitdragen, hetgeen de bestaande ondernemers aan ons bindt en nieuwe ondernemers kan aantrekken. Dit bevordert de werkgelegenheid.

Doelen

- 1 Promoten van het gunstige vestigings- en ondernemersklimaat. Dit moet er mede toe leiden dat extra bedrijfsgrond wordt verkocht.
- 2 De huidige ondernemers blijven in onze gemeente gevestigd.
- 3 Het overgrote deel van de leden van ondernemersverenigingen in Raalte is bekend met het Raalter-merk (made in Raalte) en draagt dit actief uit.

Gemeentelijke rol

Vanuit de Taskforce ondernemersdienstverlening hebben wij ons samen met de Raalter ondernemersverenigingen gecommitteerd aan de afspraak om het ondernemersklimaat in onze gemeente verder op de kaart te zetten.

Acties 2020

1. Het contact met bedrijfsleven en/of starters in en om Raalte nog verder intensiveren.
2. (Mogelijke) ondernemerslocaties worden op aantrekkelijke en creatieve wijze in beeld gebracht.
3. Het gunstige vestigingsklimaat wordt mede door samenwerking met de branches onderwijs, evenementen, toerisme & recreatie benadrukt.
4. Ondernemers die grond hebben gekocht of zich vestigen in onze gemeente krijgen een podium in (lokale) media, vakbladen en social media.
5. Het merk made in Raalte verder op de kaart zetten.
6. Startersloket wordt verder onder de aandacht gebracht d.m.v. social media, folders, factsheet.
7. Bedrijven van groot tot klein, met name in de sectoren agro-food en maakindustrie, worden op originele wijze gepresenteerd.
8. Bedrijven die op welke wijze dan ook een (landelijke) prijs hebben verworven geven we een podium.

Kans op cofinanciering

Mogelijke provinciale subsidies zullen worden onderzocht alsmede cofinanciering door de ondernemersverenigingen in onze gemeente en marketing Oost.

Wat gebeurt er als we dit niet doen?

- Verliezen concurrentiepositie t.o.v. andere gemeenten, waardoor bedrijven zich elders kunnen gaan vestigen.
- Als we als gemeente de afspraken die gemaakt zijn in de taskforce ondernemersdienstverlening niet nakomen, verliezen we onze positie als betrouwbare overheid.

- Het MKB is de motor van onze lokale economie. Als bedrijven besluiten zich niet (meer) te vestigen in Raalte zal een deel van onze inwoners migreren naar andere gemeenten.

Investeringsen				
Bedragen x € 1.000	2020	2021	2022	2023
Structureel				
Beschikbare dekking structureel				
Incidenteel	30	30	30	30
Beschikbare dekking incidenteel				

20. Ruimtelijke aanpak Centrum Raalte (Ruimtelijk Kwaliteitsplan)

Ambitie: Een aantrekkelijk centrum van Raalte.

In het centrum van Raalte ligt al jaren lang de wens om de sfeer, beleving en veiligheid van de pleinen en doorgangen te verbeteren en vanuit duurzaamheids- en klimaatopgaven de openbare ruimte toekomstbestendig te maken. Het vorig jaar opgestelde Inspiratieboek Raalte Centrum geeft, mede op basis van de enquêteresultaten, een mooie voorzet voor de gewenste ruimtelijke kwaliteit van het centrum. Een nadere aanscherping op ontwerp- en inrichtingsniveau is gewenst. Dit geeft aanleiding tot het maken van een ruimtelijk kwaliteitsplan voor het centrum van Raalte.

Doelen

Korte Termijn, 2019: Komen tot 1 ruimtelijk kwaliteitsplan. Het ruimtelijk kwaliteitsplan is een plan dat een ruimtelijk kader biedt voor de uitwerking van nieuwe projecten. Hiervoor is al budget beschikbaar.

- met daarin een verdiepingsslag op de documenten die er nu al liggen. Het ruimtelijk kwaliteitsplan wordt 1 plan waarin alles samenkomt.
- dat voorziet in de opvulling van een hiaat dat er is op ontwerp- en inrichtingsniveau, komend vanuit eerdere visies
- dat dient als inspiratiebron en toetsingskader voor de toekomstige ruimtelijke vormgeving van nieuwe projecten
- dat kaders geeft (uitvoeringsparagraaf) voor nieuwe projecten binnen het centrum.

Lange termijn, 2020 en verder: aanpak Grote Markt.

- Concretiseringsslag van het ruimtelijk kwaliteitsplan in 2020.
- Uitvoering van de Grote Markt verder voorbereiden en starten met het komen tot 4 scenario's voor aanpak van de Grote Markt.
- Blijven investeren in een uitstekend verblijfsklimaat en de openbare ruimte. Dat is extra nodig door intensivering van het centrum en om bij te dragen aan de energie- en klimaattransities.
- De ontwikkeling van de Grote Markt ruimtelijk te faciliteren. Qua investeringen gaat dit om een integrale aanpak waarin bereikbaarheid, toegankelijkheid en verbetering van de entrees centraal staat.

Gemeentelijke rol

- Initiatiefnemer – Ruimtelijk kwaliteitsplan, ruimtelijke ontwikkeling, ingrijpen in de openbare ruimte en promotie.
- Faciliterend – ondersteuning van ondernemers bij mogelijke verbeteringsacties
- Stimulerend - ontwikkeling en transitie mogelijk maken (ruimtelijk)

Acties 2020

Belangrijk onderwerp binnen het ruimtelijk kwaliteitsplan is de aanpak van de Grote Markt. In 2019 staat brede samenwerking en het maken van één overkoepelend plan centraal. Met de uitkomst van het Ruimtelijk Kwaliteitsplan wordt een basis gelegd voor een vervolgtraject van de ontwikkeling van een aantrekkelijk centrum van Raalte. Met een besluit van het college op het ruimtelijk kwaliteitsplan en de

uitvoeringsparagraaf kan doelgericht en efficiënt de ontwikkeling van de Grote Markt ter hand genomen worden.

Kans op cofinanciering

Voor investeringen wordt een beroep gedaan op het stadsarrangement van de provincie Overijssel. Uiteindelijk is er extra geld nodig voor verdere ontwikkeling van de Grote Markt.

Wat gebeurt er als we dit niet doen?

De vitaliteit, leefbaarheid en kwaliteit van het winkelcentrum in Raalte komt verder onder druk te staan. Het centrum wordt naar verwachting nog minder bezocht, de winkelleegstand neemt toe en de kwaliteit van inrichting van het openbaar gebied gaat verder achteruit.

Investeringskosten				
Bedragen x € 1.000	2020	2021	2022	2023
Structureel				
Beschikbare dekking structureel				
Incidenteel				
Beschikbare dekking incidenteel* / **	€ 250 - € 300 (in uitvoering brengen Grote Markt)	€ 500 – € 750 (in uitvoering brengen Grote Markt)		

* Bandbreedte - op basis van het definitieve Ruimtelijk Kwaliteitsplan worden de investeringskosten voor de Grote Markt helder.

** Budgetten hiervoor zijn nog niet beschikbaar

21. Economische aanpak Centrum Raalte/Stadsarrangement en Centrum Heino/Retail Deal

Ambitie

De (winkel)centra van Raalte en Heino staan onder druk en bij toenemende leegstand daarmee eventueel de leefbaarheid. Naast de ruimtelijke kwaliteit van het centrum (zie aparte bouwsteen 7) willen wij het economisch functioneren en het detailhandelsklimaat in Raalte en Heino versterken. Vanuit het samen met de provincie gesloten 'Stadsarrangement Raalte' werken we aan een economische toekomstvisie voor het (winkel)centrum Raalte. Daarvoor stellen wij oa een actueel DNA-profiel van de kern Raalte op, analyseren wij de signatuur van de consument, het verzorgingsgebied, het huidige aanbod en de leegstand. Vandaar uit zetten we ons gezamenlijk met ondernemers, bewoners en vastgoedeigenaren in op de oa de aanpak van leegstand, het versterken het ondernemerschap, gerichte acquisitie en promoten wij het kernwinkelgebied Raalte. Voor Heino richten wij ons op het uitwerken van de resultaten van de 'Ontwikkelingsvisie centrum Heino', die wij, vanuit de met de provincie gesloten Retail Deal, in 2019 hebben opgesteld.

Doelen

Centrum Raalte:

- A. Inhoudelijk + financieel ondergebracht in het Stadsarrangement Raalte
 - 1. Toekomstvisie winkelcentrum Raalte, aanscherpen van het DNA profiel van de kern Raalte en analyseren signatuur van de consument; aanbodanalyse
 - 2. Aanpak leegstand, centrummanagement en gerichte acquisitie
 - 3. Overleg vastgoedeigenaren, ondernemers, gemeente en bewoners
 - 4. versterken van het (retail)ondernemerschap;
 - 5. gerichte acquisitie
- B. Inhoudelijk wel, maar financieel niet ondergebracht in het Stadsarrangement, waardoor aanvullende middelen nodig zijn in 2020
 - 6. promotie van het kernwinkelgebied.

Centrum Heino:

- 1. compacter Kernwinkelgebied (w.o. aanpak leegstand);
- 2. onderzoek naar inrichten/aankleden openbare ruimte (groen, bankjes, sfeer, parkeren);
- 3. promoten centrum en actief verbinden met toerisme.

N.B.: de nummers 1 t/m 3 zijn uitwerkingen van de opgestelde 'Ontwikkelingsvisie centrum Heino'. Voor de uitvoering zijn extra middelen in 2020 benodigd, omdat zij financieel niet gedekt worden vanuit de gesloten Retail Deal Heino.

Gemeentelijke rol

Gemeente heeft m.n. een aanjagende, stimulerende en faciliterende rol.

I.r.t. de openbare ruimte ook een financierende. Via het 'Ruimtelijk Kwaliteitskader' wordt een kaderstellende rol ingevuld.

Acties 2020:

- 1. Uitvoering geven aan de afspraken opgenomen in het 'Stadsarrangement Raalte'.
- 2. Uitvoering geven aan de doelen uit de 'Ontwikkelingsvisie centrum Heino'.

Kans op cofinanciering

Provincie Overijssel heeft via het 'Stadsarrangement Raalte' en de 'Retail Deal Heino' co-financiering beschikbaar gesteld. M.b.t. Heino wordt nog gekeken naar aanvullende provinciale co-financiering.

Wat gebeurt er als we dit niet doen?

- de detailhandelscentra Raalte en Heino worden minder vitaal en minder concurrerend;
- meer leegstand met aantasting van de leefbaarheid centra tot gevolg
- lagere tevredenheid van ondernemers(verenigingen) omdat in samenwerking opgestelde plannen niet worden uitgevoerd.

Investeringsen				
Bedragen x € 1.000	2020	2021	2022	2023
Structureel				
Beschikbare dekking structureel				
Incidenteel				
- Raalte	10			
- Heino	25			
Beschikbare dekking incidenteel				

22. Regio Zwolle

Ambitie

In het Roalter Akoord is de ambitie uitgesproken om meer samen te werken op economie en arbeidsmarkt in regionaal verband, in het bijzonder binnen de Regio Zwolle.

De nieuwe agenda en koers van de Regio Zwolle zijn nodig om de regio verder te brengen, de bovenlokale vraagstukken slagvaardig en gezamenlijk aan te pakken en resultaten te boeken. Daarbij wordt als organisatorische opzet gewerkt in 'coalitions of the willing' rond de vijf vraagstukken vanuit de Nieuwe Agenda: Economie, Menselijk Kapitaal, Bereikbaarheid, Energie en Leefomgeving.

Doelen

1. Intensivering regionale samenwerking voor vraagstukken die wij als gemeente niet alleen kunnen oplossen en waar regionale samenwerking een meerwaarde heeft.
2. Stevig inzetten op het vraagstuk Agro en Food in een coalition of the willing waarbij ook onze gemeentelijke opgaven binnen de agro en food sector wordt versterkt
3. Human Capital Agenda verder verstevigen, hier zijn reeds financiële middelen voor gereserveerd
4. Een versterking van onze lobby voor opwaardering van de N35 via het vraagstuk Mobiliteit en de Omgevingsagenda Oost vanuit het spoor Leefomgeving

Gemeentelijke rol

Bij de nieuwe regionale werkwijze wordt een actieve bijdrage in geld en capaciteit vanuit de gemeente verwacht. Dit vertaalt zich, onder andere, in een verhoging van de algemene basiscontributie. Op het thema agro en food willen wij een actieve (voortrekkers) rol nemen in een coalition of the willing.

Acties 2020

- 1 In de nieuwe agenda wordt aan gemeenten gevraagd om de basisbijdrage van 1,23 euro per inwoner te verhogen naar 2,75 euro. Met de verhoging wordt professionele ondersteuning geboden aan de vijf vraagstukken, beter en meer ingezet op de lobby- en marketinginstrumenten van de Regio en wordt er meer ruimte geboden aan het verbinden van onze partners en organisaties.
- 2 Voor Agro en Food eenmalig 20.000 euro extra inzetten voor het opstellen van een lokale Agro en Food agenda. Daarnaast is extra ambtelijke capaciteit nodig om een hogere ambitie waar te kunnen maken.

Kans op cofinanciering

nvt

Wat gebeurt er als we dit niet doen?

Verhoging van de basiscontributie is een voorwaarde voor lidmaatschap van de regio Zwolle. Een actieve rol in de coalition of the willing Agro en food biedt kansen voor deze sector in onze eigen gemeente. Er liggen opgaven die wij als gemeente niet zelfstandig kunnen uitvoeren en in regionaal verband een duidelijke meerwaarde geven.

Investeringsen

Bedragen x € 1.000	2020	2021	2022	2023
Structureel				
Beschikbare dekking structureel				
Incidenteel	65 20	65 20	65 20	65 20
Beschikbare dekking incidenteel	-			

23. Evenementenbeleid

Ambitie

Raalte is een echte evenementengemeente en dat willen we graag blijven. Evenementen zijn één van de vier speerpunten uit het economisch werkatelier en belangrijke aanjagers van het economische vliegwiel in onze gemeente. We kennen veel lokale, maar ook een aantal grote regionaal gerichte evenementen zoals Stöppelhaene, de Sallandse Wandelvierdaagse en Ribs & Blues. Ons beleid gaat uit van maximaal zeven grootschalige evenementen in Raalte-centrum en daarnaast zeven grootschalige evenementen per buurtdorp. Evenementen verbinden, brengen vermaak en leveren direct en indirect inkomsten op en zetten Raalte in promotioneel opzicht op de kaart. Evenementen versterken het vestigingsklimaat, het noaberschap en ondersteunen de leefbaarheid in Raalte. Zij hebben echter ook gevolgen voor de directe omgeving zoals geluid, parkeren, veiligheid en we zien dat het aantal vrijwilligers terugloopt. Al deze ontwikkelingen roepen de vraag op of ons evenementenbeleid nog wel past in de huidige tijd.

Doelen

1. Een nieuw, actueel evenementenbeleid dat past in de manier waarop wij, samen met organisatoren en onze inwoners, evenementen zowel groot als klein economisch verder willen uitnuttten.

Gemeentelijke rol

We stimuleren en faciliteren evenementen in de vergunningaanvraag, – verlening en handhaving.

Acties 2020

1. We evalueren het evenementenproces en beleid samen met organisatoren van evenementen ondersteund door een onafhankelijk projectleider.
2. Afhankelijk van de uitkomsten kijken we wat de behoefte van organisatoren is om evenementen nog mooier, inspirerender of beter te maken zodat ze beeldbepalender worden. Dat kan liggen in mogelijkheden om evenementen nog beter uit te nutten, vrijwilligers verder te ontlasten door ons evenementenbeleid anders vorm te geven of onderlinge samenwerking tussen organisatoren te bevorderen.

Kans op cofinanciering

Voor de evaluatie van het evenementenbeleid is geen cofinanciering mogelijk.

Wat gebeurt er als we dit niet doen?

Evenementenorganisaties hebben moeite om voldoende vrijwilligers te vinden om de evenementen draaiende te houden. Nieuwe organisatoren, zoals Raalte on Ice, hebben soms net even een stimulans van de gemeente nodig om een evenement daadwerkelijk van de grond te krijgen of lopen tegen het maximum van zeven grootschalige evenementen aan. Een nieuw gemeentelijk evenementenbeleid moet helpen in het stimuleren en faciliteren van evenementen (groot of klein). Voor uitvoering van het evenementenbeleid worden nu geen middelen gevraagd.

Investeringsen

Bedragen x € 1.000	2020	2021	2022	2023
Structureel				
Beschikbare dekking structureel				
Incidenteel	50			
Beschikbare dekking incidenteel	0	0	0	0

24. Sport

Ambities

1. Inwoners inspireren om (nog) gezonder te leven, omdat fitte inwoners met een gezonde leefstijl beter kunnen meedoen in de maatschappij. (Uit het Roalter akkoord, programma 7)
2. Het opstellen van een beleidsplan Sport 2019-2023 ism sportverenigingen, onderwijs en andere maatschappelijke organisaties en een kaderstellende rol vooraf in het beleidsproces voor de raad.

Mogelijke aandachtspunten die de raad voor de inhoud van de sportnota heeft meegegeven, zijn:

- Een visie op toekomstige sportontwikkelingen,
- het stimuleren van een gezond leefpatroon,
- het faciliteren van verenigingen
- het instellen van een bestemmingsreserve om initiatieven voor doorontwikkeling van de sport en het vitaler maken van verenigingen te bekostigen.

Daarnaast wil de raad dat we tijdens dit beleidsontwikkelp proces met een aantal relevante sportverenigingen in gesprek gaan over suggesties voor lastenverlichting als het gaat om OZB, bouwleges, randgroen onderhoud en de aanvraagprocedure voor een subsidie.

(Uit de moties Sportnota en Verenigingsondersteuning die bij de begrotingsbehandeling 2019 zijn aangenomen cq toegezegd)

NB: De raad heeft het college opgedragen om voor mei 2019 met een startnotitie voor het opstellen van de Sportnota te komen. De kadernota wordt op 9 mei 2019 vastgesteld. Een aparte startnotitie met een gelijke inhoud als de bouwsteen Sport in dezelfde maand aan de raad aanbieden, is niet zinvol. Daarom fungeert deze bouwsteen ook als de startnotitie voor het opstellen van de Sportnota tm 2023.

Doelen

1. In 2020 hebben we een vastgestelde Sportnota en Sportagenda tot en met 2023

Gemeentelijke rol

De ambities en doelen voor sport zijn gestoeld op lokale bestuurlijke besluiten (Roalter akkoord, begrotingsvaststelling 2019) en nationale afspraken waar de gemeente zich, via VNG en VSG, aan heeft gecommitteerd om hier lokaal aanvullende (maatwerk) invulling aan te geven.(Nationaal Sportakkoord)

Acties 2019 en 2020

NB: De opdracht van de raad voor een Sportnota 2019-2023 is ingegeven door een dringende wens bij sportverenigingen en noopt tot starten in 2019 met het beleidsproces ipv in 2020.

1. Na vaststelling van deze bouwsteen in de raad van 9 mei, het college verzoeken om te kunnen starten met het beleidsontwikkelp proces en de noodzakelijke

uitgaven voor de acties 2. en 3. alvast te doen vooruitlopend op de vaststelling van de Zomernota.

2. In mei 2019 een extern projectleider selecteren en inhuren voor gemiddeld 8-12 uur per week gedurende een jaar voor het begeleiden van het beleidsontwikkelp proces en het opstellen van de sportnota.
3. In de zomer van 2019 een verenigings-monitor onder alle sportverenigingen uitvoeren als nulmeting vd verenigingsvitaliteit.
4. De raad in het najaar 2019 als start- en uitgangspunt voor de sportnota, de ambitie percentages laten vaststellen, die we in 2023 met "Sport en bewegen" willen bereiken.
Bijv: : een lager % Niet-sporters (43,2 % voor 2019),
een hoger percentage inwoners dat voldoet aan de beweegrichtlijnen (67,4% voor 2019), een lager % inwoners met overgewicht (50,7% van de volwassen inwoners), een hoger % vitale verenigingen(nulmeting in 2019)
5. In 2019 en 2020 ism sportverenigingen, onderwijs en andere maatschappelijke organisaties het beleidsontwikkelp proces vormgeven en doorlopen om in 2020 tot een vastgestelde Sportnota en Sportagenda tot en met 2023 te komen.

NB:

In dit proces gaan we via de thema's van het Nationaal Sportakkoord (Zie bijlage) bepalen wat we lokaal - aanvullend op wat er landelijk en regionaal wordt opgepakt – gaan doen om de ambities van de raad voor 'Sport en bewegen' voor 2023 te bereiken. Hierbij ligt een extra accent op thema 3 van het Nationaal Sportakkoord= Vitale sport- en beweegaanbieders.

Verder bespreken we in dit proces met (relevante) sportverenigingen in ieder geval:

- of de bestaande mogelijkheid dat zij de legeskosten bij nieuwbouw en renovatie onderdeel kunnen laten zijn van de totale investering, waarvoor zij een laagrentende stimuleringslening sportaccommodaties kunnen aanvragen, voldoende lastenverlichting geeft. Hierdoor kunnen zij de legeskosten uitsmeren over de looptijd van de lening. om ipv een ozb verlaging, tm 2023 een vergelijkbaar budget in te zetten als uitvoeringsbudget/ bestemmingsreserve voor de Sportnota en -agenda tm 2023.
- De ervaringen met het randgroen onderhoud.

Redenen :

- Afschaffen bouwleges alleen voor sportverenigingen en -stichtingen is wettelijk niet toegestaan.
- De mogelijkheid van OZB verlaging die de wet nu biedt, levert niet elke sportvereniging een gegarandeerd voordeel op. Tegelijkertijd begunstigt een OZB verlaging ook commerciële sportaanbieders, omdat die wettelijk niet uit te sluiten zijn. Een gerichte inzet van een vergelijkbaar budget biedt alle sportverenigingen de kans om extra middelen of faciliteiten te krijgen om vitaal te blijven of vitaler te worden, en geeft de Sportnota veel meer potentie tot het gewenst effect en het bereiken van de ambitiepercentages.

Kans op cofinanciering

1. Budget uitvoeren Speelplaatsenbeleid
2. WMO budgetten

3. Budgetten Raalte Gezond
4. Budgetten VWS uitvoeren Nationaal Sportakkoord.

Wat gebeurt er als we dit niet doen?

1. het aantal inwoners dat voldoende beweegt en sport groeit niet of daalt
2. het aantal vitale sportverenigingen en –stichtingen daalt.
3. een Sportnota zonder uitvoeringsbudget heeft geen potentie tot beoogd effect.

Investerings				
Bedragen x € 1.000	2020	2021	2022	2023
Structureel				
Beschikbare dekking structureel	0	0	0	0
Incidenteel Uitvoeringsbudget sportnota en agenda t/m 2023	50	50	50	50
Beschikbare dekking incidenteel	0	0	0	0

Voor het (Proces) opstellen Sportnota waaronder een Verenigingsmonitor en Vitaliteitsindex laten uitvoeren als nulmeting is in 2019 een voorbereidingsbudget benodigd van € 50.000 (via zomernota 2019)

Bijlage: Korte toelichting op de 6 pijlers van het Nationaal Sportakkoord

1. Inclusief bewegen:

De ambitie is dat iedere Nederlander een leven lang plezier kan beleven aan sporten en bewegen

2. Duurzame sportinfrastructuur

De ambitie is om Nederland te voorzien van een functionele, goede en duurzame sportinfrastructuur. De exploitatie van sportaccommodaties wordt sterk verbeterd, de openbare ruimte wordt beweegvriendelijk ingericht en alle sportaccommodaties zijn straks duurzaam.

3. Vitale sport- en beweegaanbieders

De ambitie is om alle typen aanbieders van sport en bewegen toekomstbestendig te maken, zodat sport en bewegen voor iedereen toegankelijk en bereikbaar blijft. De financiële en organisatorische basis wordt op orde gebracht zodat aanbieders hun vizier kunnen richten op verbreding van hun aanbod.

4. Positieve sportcultuur

De ambitie is dat iedereen overal met plezier, veilig, eerlijk en zorgeloos kan sporten. Dit vraagt aandacht van iedereen en om ondersteuning van bestuurders, sportclubs, trainers, ouders en verzorgers ook om misstanden te voorkomen en de ondergrens te bewaken.

5. Van jongs af aan vaardig in bewegen

De ambitie is dat meer kinderen aan de beweegnorm gaan voldoen en dat hun motorische vaardigheden gaan toenemen. Daarbij gaat de grootste aandacht naar de groep van 0 tot 12 jaar.

6. Topsport die inspireert

De zesde ambitie 'Topsport die inspireert' krijgt in de loop van 2019 eenzelfde uitwerking. Daarbij is de strekking dat Nederlandse topsportprestaties en topevenementen in Nederland een cruciale inspiratie vormen voor de verenigende waarde van sport. Het meeleven met onze sporters op de Olympische en Paralympische Spelen of het ervaren van topsportevenementen in eigen land hebben een sterke inspirerende en verbindende waarde in de Nederlandse samenleving die verder uitgebouwd kan worden.

25. Sporthal Hoogerheyne

Ambities

Huisvesting voor de binnensport in Heino, die zowel in gebruiksmogelijkheden, exploitatie als qua energieverbruik duurzaam is.

Doelen

1. Uiterlijk 1-1-2023 is een scenariokeuze gemaakt. Renovatie of nieuwbouw op bestaande of andere locatie.
2. Uiterlijk eind 2027 is renovatie of nieuwbouw Hoogerheyne, op bestaande of andere locatie, uitgevoerd.

NB: In het Roalter akkoord staat Nieuwbouw Hoogerheyne. In het Convenant met Stichting Sportbelangen Heino is renovatie ook als een te onderzoeken scenario benoemd.

Gemeentelijke rol

Bij de overdracht van de sporthal Hoogerheyne aan Stichting Sportbelangen Heino (SSH) is een convenant gesloten. In dit convenant is oa opgenomen dat de gemeente:

- zowel in advisering als – wanneer noodzakelijk - financieel bijdraagt in het scenario-onderzoek en de keuzebepaling
- de norm-investeringsbijdrage voor het bewegingsonderwijs als bijdrage in de renovatie of nieuwbouw verstrekt. Referentiebedrag is de bijdrage voor de spelzaal bij De Kwintijn in 2014 van 1,7 miljoen.

Acties 2019 en 2020

1. De gemeente voert jaarlijks overleg met de SSH oa over wanneer het scenario onderzoek gaat starten.

Kans op cofinanciering

Rijkssubsidieregeling “Bouw en onderhoud Sportaccommodaties” bij start renovatie/nieuwbouw in 2023.

NB: Deze regeling loopt tm 2023. De kans is vrijwel nihil dat in 2023 de nieuwbouw of renovatie al start, dus deze kans op co-financiering is heel klein.

Wat gebeurt er als we dit niet doen?

Behoud van een sporthal in Heino die zowel in gebruiksmogelijkheden (faciliteert onvoldoende huidige sport- en beweegbehoefte qua ruimte en activiteiten) als exploitatie en energieverbruik niet duurzaam is.

Investerings				
Bedragen x € 1.000	2020	2021	2022	2023
Structureel				
Beschikbare dekking structureel				

Incidenteel				
Ondersteunend onderzoek –tbv scenario keuze Bijv - Toekomstverkenning Ruimtebehoefte Binnensport e/o Bouwkundig onderzoek		25		
Beschikbare dekking incidenteel				

26. Onderwijshuisvestingsplan

Ambitie

De ambitie is om te komen tot een integraal meerjarig onderwijshuisvestingsplan.

Doelen

1. Op basis van nadere onderzoeken maken van afspraken tussen gemeente en schoolbesturen over hoe om te gaan met leegstand en onderhoudskosten
2. Komen tot een totaalplan voor de huisvesting van onderwijs en kinderopvang in Raalte-Noord.
3. In beeld brengen van de behoefte aan onderwijshuisvesting (meerjarig)

Gemeentelijke rol

Onderwijshuisvesting is een wettelijke taak van de gemeente. In samenspraak met de schoolbesturen en in overleg met belanghebbenden worden de onderzoeken uitgevoerd.

Acties 2020

In 2020 wordt het integraal huisvestingsplan opgesteld en vastgesteld. Voorafgaand daaraan worden in 2019 de knelpunten qua onderhoud en leegstand verder in kaart gebracht en zal nader onderzoek plaatsvinden naar de situatie in Raalte-Noord

Kans op cofinanciering

n.v.t.

Wat gebeurt er als we dit niet doen?

De voorgestelde maatregelen zijn een vervolg op een reeds met de schoolbesturen ingezet traject, waarin is geconstateerd dat er een gezamenlijke opgave ligt. Als we de onderzoeken niet uitvoeren en dus niet werken aan een integraal beeld zullen we telkens incidenten moeten oplossen.

Investerings				
Bedragen x € 1.000	2020	2021	2022	2023
Structureel				
Beschikbare dekking structureel				
Incidenteel	€ 25*			
Beschikbare dekking incidenteel				

*voorlopig alleen een bedrag opgenomen voor het opstellen van een integraal huisvestingsplan. Uit dit IHP moet blijken of er voor de jaren daarna extra middelen noodzakelijk zijn

27. Cultuur

Ambitie

Een zichtbaar en samenhangend cultureel aanbod dat Raalte aantrekkelijk maakt, waarin de culturele identiteit wordt behouden en ontwikkeld, waarin iedereen meedoet en waarin cultuur een belangrijke verbindingsfactor is. Hierbij richten wij ons op de kracht en kwaliteiten van het lokale aanbod.
(uit: Cultuurbeleidsplan 2017-2021, Cultuur verbindt de samenleving)

Doelen

1. HOFtheater
Mogelijk maken dat het HOFtheater naast het bieden van een theater-programma, sociale, culturele en maatschappelijke activiteiten kan aanjagen door inzet op marketing een jaar financieel te ondersteunen.
2. Combinatiefunctionaris Cultuur
Het verder professionaliseren van de functie door uitbreiding naar voortgezet onderwijs en zorg. Daarvoor is het nodig het aantal uren uit te breiden.
3. Commissie Beeldende Kunst
Het verder professionaliseren van de culturele ondersteuningsinfrastructuur.
4. Algemene Muzikale Vorming
Het aanjagen van het aanbod van AMV-lessen in de dorpen waar dat momenteel ontbreekt.
5. Carillon
Behouden en zichtbaar maken van cultureel erfgoed in al haar facetten door de instandhouding van het carillon.

Gemeentelijke rol

- Ad 1. De gemeente ondersteunt het HOFtheater jaarlijks met een budgetsubsidie.
- Ad 2. De Combinatiefunctionaris Cultuur verzorgt voor de gemeente met name de cultuureducatie op basisscholen. We willen de functie voortzetten en, in navolging van het Rijk, de functie uitbreiden naar het voortgezet onderwijs en de zorg.
- Ad 3. De beeldende kunst in de openbare ruimte is eigendom van de gemeente. De Commissie Beeldende Kunst adviseert de gemeente over beeldende kunst in het algemeen en signaleert kansen en mogelijkheden om aandacht voor beeldende kunst te houden en te creëren in de gemeente Raalte.
- Ad 4. Stimuleren van cultuuronderwijs, in het bijzonder van muziekonderwijs. Cultuureducatie is onmisbaar voor de vorming van jonge mensen tot kritische volwassenen. In het kader van het tot stand komen van het cultuurbeleidsplan is AMV regelmatig aan de orde gesteld.
- Ad 5. Het carillon is eigendom van de gemeente. Bij de bezuinigingsmaatregelen 2015-2018 is besloten om de kosten voor het carillon te schrappen. Sindsdien heeft de Stichting Vrienden van de Beiaard de handmatige bespelingen voor haar rekening genomen, maar dat lukt niet meer voldoende. De vraag ligt voor of de gemeente de kosten voor het carillon weer geheel voor haar rekening wilt nemen of dat het besluit om het carillon weg te bezuinigen blijft gehandhaafd.

Acties 2020

- Ad 1. Eenmalig bijdragen aan (uren voor) marketing HOFtheater.

- Ad 2. Het aantal uren voor de combinatiefunctionaris uitbreiden met 4 uur/week.
- Ad 3. De commissie professionaliseren door de op te richten stichting budget mee te geven voor het beheer en onderhoud van de kunstwerken (€ 7.500), voor overleg met belanghebbenden (€ 2.000) en 'handgeld' (€ 2.500) om fondsen te kunnen werven voor nieuwe kunstwerken.
- Ad 4. In 2020 en 2021 willen we, met inzet van Muziek Netwerk Salland, proberen AMV-lessen ook in de andere dorpen van de grond te krijgen.
- Ad 5. Het carillon in stand houden door de kosten daarvoor weer voor eigen rekening te nemen, waarbij uitgegaan wordt van één handmatige bespeling per week.

Kans op cofinanciering

- Ad 1. Het HOFtheater neemt een groot deel voor haar rekening. We gaan ervan uit dat de kosten zich grotendeels gaan terugverdienen, maar aangezien de kosten voor de baten gaan wordt voorgesteld één jaar hieraan bij te dragen.
- Ad 2. Het Rijk betaalt 40% van de kosten van de extra uren voor de Combinatie-Functionaris (totaal € 6.000).
- Ad 3. Als stichting kan je fondsen aanschrijven en krijg je eerder sponsors e.d.
- Ad 4. De ouders betalen de AMV-lessen. Uit een benchmark onder 10 aanbieders van AMV-lessen (waaronder drie uit de gemeente Raalte) blijkt dat niet de prijs bepalend is voor deelname, maar vooral het enthousiasme van en actieve promotie op social media en bij basisscholen door de aanbieder.
- Ad 5. Tijdens speciale acties, zoals tijdens evenementen, wordt de beiaard door derden betaald.

Wat gebeurt er als we dit niet doen?

- Ad 1. Het HOFtheater werkt met een minimale basis waar het gaat om organisatie en marketing. Stagiaires vulden deze tekorten aan, maar nu de economie aantrekt, kiezen stagiaires vaak voor stageplekken dichtbij hun opleiding. Zonder extra tegemoetkoming komen de sociale, culturele en maatschappelijke activiteiten in de knel.
- Ad 2. De verbinding tussen cultuur en het voortgezet onderwijs en de zorg is moeilijker te leggen, doordat daar vanuit cultuur geen capaciteit voor is.
- Ad 3. Er is geen budget (meer) voor het beheer en onderhoud van de kunstwerken in de openbare ruimte. Ook is er geen budget voor nieuwe kunstwerken. Nieuwe kunstwerken en het overleg erover met belanghebbenden (inwoners) dienen geheel uit het betreffende project betaald te worden. Er kunnen geen fondsen voor nieuwe kunstwerken worden aangeboord.
- Ad 4. AMV: in vijf dorpen wordt geen algemene muzikale vorming aangeboden. Minder kinderen kunnen zich dan ook op deze manier verder ontwikkelen. Het brengen van kinderen naar de les door de ouders is een drempel die in de benchmark genoemd is. Dat geldt zeker als er naar een ander dorp gereden moet worden.
- Ad 5. Als het carillon niet wordt bespeeld, gaat het stuk. Sloop van het carillon brengt hoge kosten met zich mee.

Investeringsen				
Bedragen x € 1.000	2020	2021	2022	2023
Structureel				
2. combinatiefunctionaris	6	6	6	6
5. Carillon	9	9	9	9
Beschikbare dekking structureel				
2. Bijdrage Rijk	2,4	2,4	2,4	2,4
Incidenteel				
1. marketing HOFtheater	60 *			
3. Stichting Beeldende Kunst	12	12	12	
4. aanjagen AMV-lessen	5	5		
Beschikbare dekking incidenteel				
1. Eigen middelen theater en te genereren inkomsten	45 *			

28. Integrale Veiligheidsstrategie 2019 – 2022

Ambitie

De ambitie vanuit de Integrale Veiligheidsstrategie 2019-2022 (IVS) is 'het blijven van een veilige gemeente Raalte' en is afgeleid van de ambitie vanuit het Roalter Akkoord. De gemeente neemt haar verantwoordelijk op het gebied van openbare orde en veiligheid. In de nieuwe Integrale Veiligheidsstrategie zijn de volgende prioriteiten opgenomen om de veiligheid in de gemeente op niveau te houden: Zorg/Veiligheid, Ondernijning, Weerbare samenleving, High Impact Crimes, Informatievoorziening en Toezicht en Handhaving. De uitkomsten van de herijking van het gemeentelijke Handhavingsbeleid vormen een belangrijke randvoorwaarde bij het sluitend kunnen maken van acties en maatregelen vanuit het IVS.

Doelen

1. Buurtbemiddeling draagt bij aan het bevorderen van een prettig woon- en leefklimaat voor onze inwoners en beperkt langslepende of hoogoplopende conflicten tussen burens (met bijbehorende werklust);
2. ANPR-camera's (automatische nummerbord herkenning) dragen bij aan de aanpak van criminaliteit en verminderen de kans dat inwoners slachtoffer worden van (woning)inbraken;
3. Het Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO) blijft behouden en de samenwerking hierin blijft op niveau voor het bedrijventerrein en het winkelgebied van Raalte;
4. We gebruiken de mogelijkheden die de wet ons biedt om de integriteit van ondernemers te toetsen (Exploitatievergunning/ bibobbeleid) binnen de bestaande formatie.
5. De ambities vanuit de herijking van het Handhavingsbeleid sluiten aan bij de ambities in de IVS.

Gemeentelijke rol

De gemeente is regisseur op het gebied van openbare orde en veiligheid. We zetten op basis van het IVS samen met veiligheidspartners, inwoners en organisaties in op het blijven van een veilige gemeente. We stimuleren, dat iedereen hierin zijn eigen rol en verantwoordelijkheid neemt. We werken toe naar een weerbare samenleving. De ene keer hebben we hierin de rol van financierder (buurtbemiddeling), maar ook faciliteren we initiatieven (buurtpreventie) of geven we voorlichting en advies op verschillende thema's die spelen in de gemeente.

Acties 2020

1. Buurtbemiddeling wordt voortgezet en deels gefinancierd door de gemeente. We hebben zitting in de Stuurgroep en zijn hierdoor betrokken bij beleid en uitvoering.
2. Afhankelijk van het onderzoek naar de nut en noodzaak en de kosten van de inzet van ANPR-camera's in de gemeente Raalte, gaan we over tot plaatsing van een of meerdere camera's.
3. We nemen deel aan werkgroepoverleggen en faciliteren acties vanuit de werkgroepen KVO. De middelen worden ingezet voor onder andere opleidingen/ trainingen, maar ook voor hercertificering van de gebieden.
4. We breiden het Bibobbeleid uit en gaan werken met de exploitatievergunning binnen de bestaande formatie die er is. We stimuleren en faciliteren

ondernemers in de vergunningaanvraag en verlening, zodat geen oneerlijke concurrentie ontstaat.

Kans op cofinanciering

1. Buurtbemiddeling: de gemeente Raalte en Salland Wonen financieren ieder 50% van de kosten.
2. ANPR-camera's: in het onderzoek naar de nut en noodzaak van het plaatsen van de camera's wordt de mogelijkheid van cofinanciering meegenomen.
3. Nvt
4. Nvt

Wat gebeurt er als we dit niet doen?

De ambities vanuit de IVS vragen een investering van middelen. Voor een deel hebben we hiervoor binnen de bestaande budgetten ruimte kunnen creëren of worden ze gedekt vanuit regionale gelden. Om een veilige gemeente te blijven is het nodig om de gevraagde extra middelen beschikbaar te stellen. Als de middelen niet beschikbaar komen dan heeft dit onder andere gevolgen voor de inzet op High Impact Crimes (veiligheidsgevoel) en Ondernijning (woon- en leefklimaat).

Investerings				
Bedragen x € 1.000	2020	2021	2022	2023
Structureel				
- ANPR-camera's	10	10	10	10
Beschikbare dekking structureel	0	0	0	0
Incidenteel				
- Buurtbemiddeling	21	21	21	21
- Keurmerk Veilig Ondernemen	5	5	5	5
- ANPR-camera's	15			
Beschikbare dekking incidenteel	0	0	0	0

29. Handhaving

Ambitie

Herijken handhaving leefbaarheid openbare ruimte

De laatste jaren (2017 en 2018) zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld voor extra inzet op de handhaving leefbaarheid openbare ruimte (dit betreft taken, zoals parkeren, afval, evenementen, hondenpoep, horeca, kap, jeugd en fietsen in het centrum) en groen samen doen. Omdat deze budgetten voor een specifieke taak en periode beschikbaar zijn gesteld is er geen continuïteit en zal het effect van de inhaalslagen na deze periode grotendeels weer teniet worden gedaan.

Op dit taakveld is in 2018 een specifiek benchmark onderzoek uitgevoerd. In deze benchmark worden drie niveaus van uitvoering geschetst: minimaal, basis en optimaal. Uit dit onderzoek is gebleken dat de huidige formatie (0,7 fte, die bekostigd wordt uit een structureel beschikbaar budget van € 41.000) aanzienlijk tekortschiet in vergelijking tot de in het onderzoek aangegeven minimale variant (1,9 fte). In deze bouwsteen wordt voorgesteld deze minimale variant uit het onderzoek als uitgangspunt te nemen van nieuw beleid.

Herijken ambitieniveau toezicht en handhaving fysieke domein

Het huidige ambitieniveau op de uitvoering van toezichts- en handhavingstaken in het fysieke domein vinden hun basis in het in 2005 vastgestelde en in 2007 ingevoerde beleid: 'Integrale Handhaving'. Het toen door de raad vastgestelde ambitieniveau 'voldoende' is kwalitatief en kwantitatief niet meer actueel. Burgers leggen hun geschillen steeds sneller bij de gemeente neer, met als gevolg meer handhavingsverzoeken. Daarnaast gaat het in veel deze zaken om meer dan alleen handhaving en vraagt behandeling ook veel van de sociale vaardigheden van de handhavers. Hierdoor vragen de zaken ook individueel meer tijd. De afgelopen jaren zijn op taakonderdelen incidentele middelen beschikbaar gesteld, zoals op handhaving op reclameborden, illegale bouw en permanente bewoning recreatiewoning. Ook hier zal het effect van de inhaalslagen grotendeels weer teniet worden gedaan omdat de taken niet kunnen worden gecontinueerd. Het is nodig de bestaande ambitie te vernieuwen. Daartoe is primair nodig dat de Risico Analyse die de basis vormt voor het vast te stellen ambitieniveau wordt vernieuwd.

Doelen

1. Herijken en actualiseren van de uitgangspunten van het lokale toezicht- en handhavingsbeleid
2. Verbetering van de verwerking van klachten en handhavingsverzoeken
3. Verminderen van de kwetsbaarheid in de continuïteit van het toezicht en handhaving leefbaarheid openbare ruimte
4. Het borgen van de behandeling van complexe toezicht- en handhavingsdossiers

Gemeentelijke rol

De gemeente is in veel wetten die betrekking hebben op het fysieke domein aangewezen als het bevoegd gezag. De gemeente neemt op grond van deze wetten besluiten en houdt toezicht op de naleving ervan. Het bevoegde gezag kent op grond van wet en regelgeving een verplichting tot handhaving. Niet of onvoldoende toezicht en handhaving ondermijnt het gezag en bemoeilijkt de realisatie van een gewenst naleefgedrag bij burgers en bedrijven.

Acties 2020

1. Opzetten en vernieuwen van de risico analyse door te participeren in een vernieuwde provinciebrede risico analyse die vanaf 2021 kan functioneren onder de Omgevingswet
2. Herijken en actualiseren van het lokale toezicht en handhavingsbeleid;
3. Extra formatieve inzet op handhaving leefbaarheid openbare ruimte en groen samen doen.
4. Extra inzet op de behandeling van (complexe) toezichts- en handavingsdossiers, verbetering van de kwalitatieve en kwantitatieve uitvoering van de lokale handhavingstaken en van de politiek - bestuurlijke sensitiviteit bij toezicht.

Kans op cofinanciering

Er is geen kans op cofinanciering

Wat gebeurt er als we dit niet doen?

- De kwaliteit en het aanzien van het openbaar gebied zal zichtbaar achteruit gaan.
- Een laag toezicht en handhavingsniveau heeft een aantrekkende werking op illegale activiteiten en ondermijnend gedrag. Met andere woorden de kans op overtredingen en misdrijven wordt groter als blijktbaar de pakkans kleiner is (waterbedprincipe).
- Het vertrouwen van de inwoners in de overheid in het algemeen en de gemeente in het bijzonder komt hierdoor in het geding.
- Een lage inzet op bestuurlijke handhaving heeft tot gevolg dat ook de parallelle inzet vanuit het strafrecht niet meer vanzelfsprekend is.

Investeringsen				
Bedragen x € 1.000	2020	2021	2022	2023
Structureel: - Leefbaarheid: extra inzet boa's:	60	60	60	60
Beschikbare dekking structureel				
Incidenteel - Senior handhaving - Risicoanalyse	90 10	90		
Beschikbare dekking incidenteel	0			

Verdere investeringen zijn afhankelijk van de besluitvorming inzake het vernieuwen van de risicoanalyse en het op grond daarvan vast te stellen ambitieniveau. We verwachten dat we dit nieuwe beleid vanaf 2022 kunnen implementeren.

30. Bestuurlijke vernieuwing

Ambitie

Voor bestuurlijke vernieuwing bestaat geen eenduidige definitie of kant en klaar proces, maar helder is wel dat bestuurlijke vernieuwing geen doel op zich is, maar een middel om ergens te komen. De ambtelijke organisatie, college en raad zetten mooie stappen op dit vlak en mooie projecten zijn gerealiseerd, maar de gemeenschap staat niet stil. In het Roalter Akkoord is nadrukkelijk benoemd bestuurlijke vernieuwing in deze bestuursperiode door te zetten. Met bestuurlijke vernieuwing hebben we de ambitie om een gemeenschap te zijn met een vitale lokale democratie, waarin iedereen de kans heeft om mee te denken, doen, besluiten en leren. Iedereen voelt zich betrokken bij en verbonden met zijn of haar leefomgeving (gemeenschapszin). De gemeente is een onderdeel van de gemeenschap en vervult hierin een aanjagende en faciliterende rol. De wethouder bestuurlijke vernieuwing is hierbij de schakel tussen raad, college en ambtelijke organisatie.

Doelen

1. Het opbouwen, versterken en vernieuwen van het contact en de samenwerkingen tussen de gemeente en de samenleving. Hierbij leggen we de focus op groepen die we nu nog onvoldoende bereiken (bijvoorbeeld jongeren) en zetten we met name in op de grotere kernen door daar aan te haken bij de opgaven die daar (op wijkniveau) spelen.
2. Het opbouwen en versterken van het lerend vermogen binnen de gemeentelijke organisatie en de samenleving op het gebied van burger- en overheidsparticipatie. We worden beter in de dingen die we al doen en staan open voor nieuwe experimenten.

Gemeentelijke rol

Het ultieme doel van de gemeente is dat bewoners op een fijne en goede manier kunnen leven in de gemeente Raalte. Hierbij is het van belang dat we een goede relatie hebben met onze inwoners. Op deze manier kunnen wij aan de ene kant aansluiten bij wat er bij de inwoners speelt en leeft en aan de andere kant betrekken bij de dingen die wij doen. Omdat de samenleving verandert en niet stil staat, zullen wij hier in mee moeten bewegen om aansluiting te houden.

Acties 2020

Doelstelling 1:

- Bekendheid rol verbinder Raalte Dorp uitbreiden.
- Onderzoeken en experimenteren met nieuwe vormen van contact zoeken / samenwerken met inwoners die we nu nog niet bereiken (waarbij de focus op de grote kernen ligt), waaronder de inzet van een burgerpanel
- Experimenteren met de burgerbegroting, Heeten Begroot of andere vormen van "right to challenge".
- Samenwerking met basisscholen, Carmel College Salland en Landstede intensiveren en structureren op gebied van actief burgerschap
- Samen met Salland Wonen en de Overijsselse Vereniging Krachtige Kernen aan de slag op het gebied van sociale kwaliteit binnen een wijk in Raalte.
- Het evalueren van het Roalter Akkoord halverwege de bestuursperiode, waarbij de samenleving actief wordt betrokken.

Doelstelling 2:

- Opzetten van een continue leerproces op het gebied van burger- en overheidsparticipatie / denkraam die iedereen kan gebruiken aansluitend bij de organisatie ontwikkeling. Onderdeel hiervan zijn de resultaten van het lopende onderzoek van Berenschot naar succesfactoren van participatietrajecten uit de gemeente Raalte.
- Op zoek naar manieren om het lerend vermogen in de samenleving op het gebied van burger-/overheidsparticipatie en politiek te vergroten. Dit in samenwerking met de gemeente Olst-Wijhe.

Bovenstaande zijn taken waarvoor ambtelijke capaciteit wordt ingezet. Hiervoor is geen financiering. Om deze taken te kunnen blijven vervullen is vanaf medio 2020 dekking nodig.

Wat gebeurt er als we dit niet doen?

Wanneer er niet ingezet wordt op bestuurlijke vernieuwing, lopen we het risico dat we niet flexibel in kunnen spelen op wat de gemeenschap vraagt en nodig heeft. Daarnaast zien we in de organisatie dat er veel goede dingen worden gedaan op het gebied van bestuurlijke vernieuwing, maar dat we ook nog wel kunnen leren van minder geslaagde trajecten. Dat vraagt een meer gestructureerde aanpak.

Kans op cofinanciering

- Salland Wonen (organisaties die zich hard maken voor gemeenschap / leefbaarheid in de dorpen, wijken, buurten)
- Overijsselse Vereniging Krachtige Kernen
- Provincie Overijssel / Vers Bestuur
- Fondsen voor inwonersinitiatieven

Investerings				
Bedragen x € 1.000	2020	2021	2022	2023
Structureel				
Beschikbare dekking structureel				
Incidenteel formatie	27	79	79	79
Incidenteel handgeld	25	25	25	25
Beschikbare dekking incidenteel	0	0	0	0

31. Dienstverlening Publiek

Ambitie

In het Roalter Akkoord is opgenomen: *We zetten erop in producten en diensten te digitaliseren, maar ook blijft het mogelijk om het gemeentehuis te bezoeken om diensten fysiek af te nemen.*

En begin 2018 is de Ambitie in Dienstverlening vastgesteld door de raad. Deze heeft 10 producten en diensten geselecteerd. De ambitie reikt echter verder dan de tien producten en diensten. Namelijk een cultuur van luisteren en meten wat inwoners, ondernemers, partners en verenigingen van ons verwachten en onze dienstverlening daarop aanpassen. Daarom is onze ambitie is om te borgen dat we onze dienstverlening continu verbeteren.

Doelen

1. Het contact met onze inwoners qua kanalen en werkwijze laten aansluiten bij de externe behoefte en daarin herkenbaar zijn als één gemeente.
2. Inzicht in veranderende werkzaamheden en deze vertalen naar benodigde financiële middelen en dienstverlening.

Gemeentelijke rol

De dienstverlening op zichzelf is veelal een wettelijke taak. Voor bepaalde producten is fysieke ontmoeting wettelijk verplicht, denk aan de vingerafdruk voor paspoorten of huwelijk. De vorm van de dienstverlening (openingstijden, digitaal) is een lokale keuze. Waarbij we merken dat de maatschappelijke behoefte verandert.

Acties 2020

1. Openingstijden en het werken op afspraak laten aansluiten bij de externe behoefte en onderzoeken wat de consequenties hiervan zijn voor de bedrijfsvoering en de financiële impact hiervan, mede in relatie tot de terugloop van de legesopbrengsten.
2. Invoeren klantpanels om klantwens te verdiepen. Op deze manier creëren we meer zeggenschap voor de inwoners, ondernemers, partners en verenigen.
3. We meten kortcyclisch onze klanttevredenheid. Zodat wij weten hoe klanten onze dienstverlening waarderen en wat onze klanten willen. De uitkomsten van deze onderzoeken gebruiken wij om dienstverlening te verbeteren en nog beter te laten aansluiten op de wensen van de klant.

Kans op cofinanciering

Niet van toepassing

Wat gebeurt er als we dit niet doen?

Zonder aanvullende middelen kan de potentie van de Ambitie in Dienstverlening niet worden waargemaakt. Dan is bezoek aan het gemeentehuis voor dienstverlening enkel nog in zeer afgeslankte vorm realiseerbaar.

In dat geval blijft de organisatie staan op het huidige dienstverleningsniveau en is zij onvoldoende toekomstgericht. Het wordt dan een uitdaging om op een goede manier in te spelen op trends en ontwikkelingen die bijdragen aan een goede en adequate dienstverlening.

Investeringsen

Van de leges die we heffen op deze documenten gaat een gedeelte naar het Rijk en een gedeelte naar de loonsom van burgerzaken. Per 2019 is hierom al 0,5 fte (ad €30.000,-) structureel bespaard binnen de formatie van burgerzaken.

De netto baten (verschil tussen baten en lasten minus afdracht Rijk) lopen van gemiddeld 260.000 per jaar terug naar 170.000 per jaar. Hierin is de gerealiseerde bezuiniging nog niet meegenomen. Kortom, er is geen dekking voor de verminderde inkomsten ad €60.000,-. Dit staat gelijk aan 1,1 fte. Het totaal van dienstverlenende medewerkers burgerzaken is op dit moment 4,4 fte.

Investeringsen				
Bedragen x € 1.000	2020	2021	2022	2023
Structureel				
Beschikbare dekking structureel				
Incidenteel				
- Openingstijden en werken op afspraak	30	30		
- kort cyclisch meten klanttevredenheid	20	20		
- Verminderde inkomsten leges	60			
Beschikbare dekking incidenteel	0	0		

32. Huisvesting

Ambitie

De gemeente wil een toekomstbestendige organisatie zijn, een organisatie die aantrekkelijk is om voor te werken, zowel voor huidige medewerkers, voor toekomstige medewerkers als de burgers en andere partners, en waarin functionaliteiten zoals ontvangen, werken en ontmoeten voor alle gebruikers optimaal worden ondersteund. Wat hierbij meespeelt is de huidige staat van het gebouw, waaronder de problemen met het binnenklimaat. Op diverse plekken is noodzaak tot onderhoud ontstaan en moeten er vervangingsinvesteringen gedaan worden voor o.a. meubilair en beveiligingssystemen. Hierbij willen we ook op een slimme manier gebruik maken van de ruimte die we hebben (efficiënt ruimtegebruik). De rol van de overheid verandert, er is meer behoefte aan democratisch samenspel en gewaardeerd partnerschap. Dit pakt de gemeente Raalte op in het programma organisatieontwikkeling. Het Roalter akkoord, de ambitie in dienstverlening, het organisatieplan Ons Raalte en bestuurlijke vernieuwing zijn daarbij belangrijke uitgangspunten. De veranderende rol vraagt om op een andere manier met elkaar samen te werken.

We ontwikkelen een integrale huisvestingsvisie en inrichtingsconcept, zodat alle gebruikers van het gebouw zich welkom voelen. Er ontstaat meer gelegenheid voor ontmoeten, meer ruimte voor creativiteit en het creëren van verbinding.

Kaders

Bij het uitwerken van een integrale huisvestingsvisie en inrichtingsconcept hanteren wij deze kaders:

- Investerings beperken
- Inspirerende omgeving die aansluit bij Roalter identiteit
- Betrekken van lokale leveranciers
- Klimaat en akoestisch comfort
- Versterken van transparantie en gastvrijheid
- Duurzaamheid
- (Informatie)veiligheid

In de loop van 2019 leggen we de raad een scenario voor met een sluitende businesscase.

Doelen

1. Integrale en toekomstbestendige huisvestingsvisie en inrichtingsconcept.
2. Verbetering benutting ruimtegebruik in het gemeentehuis, onderzoeken of m2 ook voor andere doeleinden gebruikt kunnen worden en hierbij maatschappelijke partners betrekken.

Gemeentelijke rol

We willen een organisatie zijn die aantrekkelijk is om voor te werken en waarin functionaliteiten zoals ontvangen, werken en ontmoeten voor alle gebruikers (medewerkers, burgers, partners) optimaal worden ondersteund. Daarnaast is de gemeente verplicht vanuit Arbo-wetgeving voor haar medewerkers een goede werkomgeving aan te bieden.

Acties 2020

1. Uitvoering van het nader te kiezen scenario, gebaseerd op de huisvestingsvisie en op te stellen inrichtingsplan.

Kans op cofinanciering

We gaan onderzoeken of maatschappelijke partners zich willen vestigen in het gemeentehuis, om zo bij te dragen aan onze visie, en om extra inkomsten te genereren.

De mogelijke subsidies in verband met duurzaamheid moeten ook nog onderzocht worden.

Wat gebeurt er als we dit niet doen?

Het huidige meubilair is afgeschreven, schilderwerk en vloerbedekking zijn binnenkort aan vervanging toe. Door meubilair niet te vervangen zijn de werkomstandigheden voor de medewerkers minder motiverend en inspirerend. Arbeidsomstandigheden kunnen in bepaalde gevallen niet nagekomen worden. Ook is er sprake van werk met werk maken t.a.v. het binnenklimaat. Dit moet ook aangepakt worden. (daarvoor is een separaat traject uitgezet bij de programmabegroting 2019, dat deels weer aangehaakt wordt bij het uitvoeren van het inrichtingsplan).

Investerings				
Bedragen x € 1.000	2020	2021	2022	2023
Structureel (kapitaallasten t.b.v. vervangingsinvesteringen in o.a. meubilair en beveiligingssysteem)	25	25	25	25
Beschikbare dekking structureel*	25	25	25	25
Incidenteel, voor schilderwerk en vloerbedekking	260 210			
Beschikbare dekking incidenteel, uit onderhoudsbudgetten	470			

*Als we de nieuwe beleidskaders uit de nog vast te stellen beleidsnota activa- en afschrijvingsbeleid toepassen, ontstaat er financiële ruimte, welke we deels willen gaan inzetten voor de deze huisvestingsmaatregelen.

33. Digitale transitie

Ambitie

In de Ambitie in Dienstverlening staat. “Wij zijn de gemeente Raalte en dienstverlening aan inwoners, ondernemers, instellingen en verenigingen is de essentie van ons werk. De behoefte die zij hebben is leidend in hoe wij onze diensten verlenen.” De maatschappelijke behoefte aan digitale dienstverlening neemt steeds meer toe (digitale transitie) en is leidend voor ons.

Wanneer we steeds digitaal werken is het van belang om een visie te hebben op de data van de gemeente; hoe slaan we die op, op welke manier en voor wie ontsluiten we de data en waartoe willen we data inzetten of analyseren?

Ook bieden digitale tools mogelijkheden om participatieprocessen transparanter en met een breder bereik te ondersteunen. Met de mogelijkheden daartoe willen we experimenteren.

Naast de belanghebbende I-ontwikkelingen in de domeinen zijn dit twee overstijgende onderwerpen waar we, naast informatieveiligheid, de komende jaren op willen focussen.

Doelen

1. Kennis over (landelijke) trends en ontwikkelingen rondom informatiemanagement en ICT binnen de domeinen vergroten om deze toe te passen in de dienstverlening naar de klant (binnen en buiten).
2. Een integrale, domeinoverstijgende werkwijze (programma) wat Raalte in staat stelt zich digitaal verder te ontwikkelen en slimme oplossingen te vinden voor de klant. Deze werkwijze is een nadere, domeinoverstijgende vertaling van de door de DOWR-gemeenten vastgestelde i-visie, aangevuld met de onderwerpen data en participatie.
3. Verhogen van de digivaardigheid van medewerkers en management van de gemeente Raalte

Gemeentelijke rol

De digitale transitie is gaande in de samenleving en maakt dat de klant maar ook onze ketenpartners steeds digitaal werken. De gemeente Raalte speelt hierop in door in haar dienstverleningsprocessen steeds digitaal te werken en te denken. Daarnaast is informatiemanagement en technologische ontwikkeling in toenemende mate een onderwerp waar binnen beleid rekening mee moet worden gehouden. Van data-analyse tot toepassingen als Mijn Overheid of slimme e-formulieren. Het is belangrijk hierop te anticiperen om als lokale overheid de maatschappelijke aansluiting te kunnen behouden en de inwoner en ondernemer in de gemeente zo optimaal mogelijk te laten profiteren van de technologische ontwikkelingen. Het opstellen en uitvoeren van een programma digitale transitie is min of meer randvoorwaardelijk voor het laten slagen van de dienstverlening van de gemeente in brede zin.

Daarnaast ontstaat er in toenemende mate wettelijk kader om als gemeente onze verantwoordelijkheid voor informatiemanagement te nemen. Zo vloeit uit de archiefwet voort dat we als gemeente een strategisch informatieoverleg (SIO) hebben. De deelnemers hieraan worden vanuit de bestaande loonsom gefinancierd. De voorzitter vraagt echter aanvullende inzet. Die is tot op heden incidenteel gefinancierd, maar dit betreft een structurele taak.

Acties 2020

1. Aantrekken van een programmamanager digitale transitie en het opstellen van een programma.
2. Voortzetten (domeinoverstijgend) kernteam informatiemanagement Raalte

Kans op cofinanciering

N.v.t.

Wat gebeurt er als we dit niet doen?

Risico bij geen programma digitale transitie: gebrek aan maatschappelijke aansluiting, het missen van kansen die technische innovaties kunnen bieden en niet kunnen voldoen aan de (digitale) wens van de klant doordat de organisatie niet voldoende is voorbereid

Investeringsen				
Bedragen x € 1.000	2020	2021	2022	2023
Structureel				
- Voorzitter SIO	17,5	17,5	17,5	17,5
Beschikbare dekking structureel	-	-	-	-
Incidenteel				
- Programmamanager digitale transitie, 2 dagen/week	60	60	60	PM
- Programmabudget digitale transitie voor kleine innovaties, experimenten en verbeteringen		30	30	PM
Beschikbare dekking incidenteel	0	0	0	0

* De opgave die er ligt voor informatiemanagement en digitale dienstverlening is structureel van aard. De programmamanager krijgt daarom expliciet de opdracht mee de opgave verder uit te werken en te kwantificeren.